

Topias Mikkonen

URHEILUASiantuntija Tietää ja viihdyttää

Diskurssianalyysi Yle Urheilun asiantuntijuuksista

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Toukokuu 2025

TIIVISTELMÄ

Topias Mikkonen: Urheiluasiantuntija tietää ja viihdyttää
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Journalistiikan tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2025

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkitaan, millaista on asiantuntijuus Yle Urheilun verkkojournalismissa. Pyrkimyksenä on selvittää, ketkä toimivat asiantuntijoina ja millaisia diskursseja asiantuntijuudesta löytyy. Olen työssäni valtakunnallisen median urheilutoimittajana huomannut, että paitsi Yle myös moni muu journalistinen media käyttää itse nimeämiään asiantuntijoita. Työn innoittajana onkin ollut pohdinta siitä, onko nykytrendin suunta kannattava.

Tutkielman tavoitteista on muodostettu kahteen tutkimuskysymykseen: 1. Millaisia asiantuntijalähteitä Yleisradio käytti verkkosivujensa omassa urheilujournalismissaan tammikuun lopussa 2025? 2. Millaisia diskursseja löytyy kyseisen sisällön asiantuntijuudesta?

Tutkielman aineistona toimii 21 Yle Urheilun suomenkielistä verkkouutista, jotka on julkaistu 20.–31.1.2025. Urheilulajeista edustettuina ovat hiihto, jalkapallo, koripallo, jääkiekko, ralli ja tennis. Diskurssianalyysiin päätyvät uutisaiheiden ulkopuoliset asiantuntijat, joiden näkemyksiä käytettiin uutisten sitaateissa. Heidän tittelinsä on yhtä lukuun ottamatta ”Ylen (lajin nimi)asiantuntija”. Kun tutkielma pyrkii selvittämään asiantuntijakäytäntöjä, on sosiaaliseen konstruktion pohjaava diskurssianalyysi looginen valinta.

Aineisto jäsentyy neljäksi diskurssiksi, jotka ovat 1. ymmärryksen rakentajan diskurssi, 2. samaistuttavan asiantuntijan diskurssi, 3. persoonallisen asiantuntijan diskurssi ja 4. vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi. Ensimmäiset kaksi diskurssia keskittyvät itse asiantuntijan puhetapaan, ensimmäinen tietopohjaiseen ja toinen tunnepohjaiseen vaikuttamiseen. Kaksi jälkimmäistä diskurssia nousevat vaikutelmasta, joka asiantuntijoista tulee uutisten pohjalta. Kolmas on olemuksen luomista ja neljäs sanojen kohdistamista yksittäiselle henkilölle tai taholle.

Tutkielmassa esitetään, että kaksi ensimmäistä diskurssia käyvät kovimman kamppailun puhetilasta. Kun ne asiantuntijuudet ovat diskursoituneet legitiimeiksi, väitetään, että asiantuntijalta odotetaan urheilujournalismissa sekä tiukkoja faktoja että esiintymistaitoa. Selvänä huomiona erottuu lisäksi se, että Yle Urheilun asiantuntijat ovat poikkeuksetta kokemusasiantuntijoita.

Avainsanat: urheilujournalismi, asiantuntijuus, lähdekäytännöt, Yle, diskurssianalyysi, kulttuurinen auktoriteetti, omistettu media, ekskommunikaatio

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
	2.1 Urheilujournalismin erityispiirteitä	4
	2.2 Urheilujournalismin lähteet	7
	2.3 Asiantuntijuus	8
	2.4 Tutkimuksen näkökulma ja tavoitteet	11
3	TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO	13
	3.1 Empiirinen aineisto	13
	3.2 Diskurssianalyysi tutkimusmenetelmänä	15
4	NELJÄ URHEILUJOURNALISMIN ASiantuntijadiskurssia	18
	4.1 Ymmärryksen rakentajan diskurssi	18
	4.2 Samaistuttavan asiantuntijan diskurssi	22
	4.3 Persoonallisen asiantuntijan diskurssi	26
	4.4 Vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi	28
	4.5 Havaintojen yhteenveto	29
5	POHDINTA	34
	LÄHTEET	37
	AINEISTOLÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Alppihiihdon MM-kilpailujen alkuun oli alle viikko, kun Yleisradio ilmoitti 29. tammikuuta 2025, että on päättänyt Kalle Palanderin työsuhteen. Vuoden 1999 pujottelun maailmanmestari oli ehtinyt toimia Ylessä asiantuntijatehtävissä ja studiopersoonana 11 vuotta, Sotšin vuoden 2014 talviolympialaisista lähtien. Vaikka tiedotemaisessa uutisjutussa puhuttiin yhteisymmärryksestä eikä syitä mainittu sanallakaan, oli selvää, että lähtö liittyi härskeihin alatyylisiin kommentteihin, joita Palander oli laukonut kolmesta ex-huippu-urheilijasta Kiira Korvesta, Marjut Roligista ja Tanja Poutiainen-Rinteestä Gämbler Cast -podcastissa 26. tammikuuta. Palander herättää ristiriitaisia tunteita yksityishenkilönä, mutta alppihiihtoasiantuntijana hän on Suomen kiistatonta kärkeä. Hän kansankielistää lajitermejä ansiokkaasti ja sanailee viihdyttävästi tiedotusvälineestä riippumatta. Potku-uutisessa kerrottiin, että Palander oli kiiteltä asiantuntija Ylessä (Lund 2025a).

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisten diskurssien välityksellä Ylen urheilujournalismissa rakennetaan asiantuntijuutta. Palanderin tapaus osoittaa, että asiantuntijuus ei ole ikuinen asema, vaan sen tunnustaminen ja säilyminen ovat riippuvaisia journalistisista käytännöistä ja julkisen roolin hyväksyttävyydestä. Asiantuntijuutta rakennetaan, mutta sitä myös kyseenalaistetaan ja puretaan. Edellä mainitun jännitteen lisäksi tutkin, millaiset toimijat tuottavat puhetta ja määrittelevät, millaista konkreettista tietoa tai näkökulmia juttuihin pääsee. Lisäksi minun on tarkoitus kartoittaa, miten asiantuntijuutta tuotetaan. Huomioni kiinnittyy esimerkiksi titteleihin, koulutukseen, kokemuksen kuvailuun ja muihin sanallisiin keinoihin, joilla puhujien uskottavuutta ja paikkaa jutussa oikeutetaan.

Asiantuntijuus rakentuu journalismin perinteisissä käytännöissä muodollisen koulutuksen ja institutionaalisen aseman varaan. Asiantuntijana esiintyy usein tieteellisen tai viranomaisorganisaation edustaja, jonka näkemyksiä pidetään luotettavina hänen tutkintonsa, virkatehtävänsä tai organisaatiroolinsa perusteella (Väliverronen 2016, 52–55). Urheilujournalismissa asiantuntijuus taas rakentuu usein toisenlaisilla kriteereillä. Kalle Palanderin asiantuntijuus on peräisin hänen

kokemuksistaan huippu-urheilijana: hän on ensimmäinen suomalainen alppihiihdon arvokisamitalisti ja maailmanmestari. Sanavalmis Palander letkautteli tuon tuosta itseään ongelmiin myös aktiiviurallaan, mikä viihdytti ja sai jatkoa Ylen riveissä. Asiantuntijalla on asemansa vuoksi paine olla oikeassa (emt.), ja tähän Palander oli Yleisradion-työssään poikkeus: hän ei pelännyt virheitä.

Palander ei ole suinkaan ainoa entinen ammattuurheilija, joka on siirtynyt mikrofonin toiselle puolelle. Maailmanmestarit Kaisa Mäkäräinen (ampumahiihto) ja Janne Ahonen (mäkihyppy) ovat toimineet Ylen lajiasiantuntijoina tv-lähetyksissä. Jos heitä haastatellaan verkkouutiseen, käytetään heistä Yle Urheilun lajiasiantuntija -titteliä eikä siis esimerkiksi ampumahiihdon maailmanmestari tai viisinkertainen Mäkiviikon voittaja.

Käytäntö ei kuitenkaan päde vain näkyvimpiin tv-persooniin. Miesten lentopallomaajoukkueen ex-kapteeni Mikko Esko, naisten keihäänheiton MM-pronssimitalisti Mikaela Ingberg, miesten jalkapallomaajoukkueen entinen runkopelaaja Antti Pohja ja moni muu ovat saaneet saman tittelin. Olen oppinut työssäni urheilujournalistina, että kyseisen tittelin taustalla on jonkinlainen sopimus Ylen kanssa. On kuitenkin arvailujen varassa, milloin asiantuntijan Yle-status muuttuu, koska esimerkiksi Ingberg oli palannut ”tavalliseksi” lähteeksi, kun häntä haastateltiin Pariisin olympialaisissa 2024.

Lajinsa tähteyks ei kuitenkaan ole vaade, jotta voi päästä juuri kuvailluksi Ylen asiantuntijaksi. Jaakko Ojaniemi (yleisurheilu), Ville Kallinen (uinti) ja Toni Lötjönen (salibandy) olivat urheilullisesti rivitekijöitä mutta ovat täyttäneet osaavasti ruutuaan Ylessä. Paitsi aktiiviuralta kertynyt substanssikokemus, myös verkostot ja yhteydenpito sekä entisiin että nykyisiin urheilijoihin ovat etuja, joita lajitaustainen asiantuntija tuo medialleen. Juuri ensimmäisen MM-mitalinsa saavuttanut Suvi Minkkinen tuskin olisi laittanut tekstareita toimittajalle, mutta oli kuitenkin viestitellyt lajin suomalaisen naispioneerin, Yle Urheilun ampumahiihtoasiantuntija Kaisa Mäkäräisen kanssa (Yle Areena 2025).

Urheilujournalismin asiantuntijuuksien tutkiminen on juuri nyt relevanttia, sillä nykyisessä mediaympäristössä asiantuntijuuden on todettu olevan monin tavoin murroksessa. Esa Väliiverosen (2016, 45) mukaan asiantuntijuus ei ole koskaan aiemmin ollut yhtä kysyttyä eikä myöskään kiistettyä kuin nykyään. Perinteisen asiantuntijatiedon kritiikki ja asiantuntijatiedon kyseenalaistaminen on synnyttänyt puhetta jopa asiantuntijuuden kriisistä (emt.; Eyal 2019, 180). Nykyisessä mediaympäristössä journalismi ei enää yksin määritä, mitä tietoa pidetään asiantuntijapuheena. Tämä näkyy erityisesti urheilussa, jossa tunnetut urheilijat tuottavat kiinnostavaa ja uskottavaa sisältöä omissa kanavissaan (Rojas Torrijos ja Nölleke 2023, 853). Tässä ympäristössä journalistinen asiantuntijakulttuuri tulee haastetuksi, mikä on johtanut muutoksiin lähdekäytännöissä: toimitukset voivat esimerkiksi hankkia näkyviä ja helposti lähestyttäviä asiantuntijoita, joiden asiantuntijuus perustuu kokemukseen ja julkisuusrooliin pikemmin kuin muodolliseen pätevyyteen. Samalla asiantuntijasuhteet muuttuvat entistä vuorovaikutteisemmiksi ja toimittajan rooli voi liukua kysyjästä sisällön yhteistuottajaksi.

Käsittelen seuraavaksi tutkielmani teoreettisen viitekehyksen. Alaluvut 2.1–3 kertovat urheilujournalismista, sen lähdekäytännöistä ja asiantuntijuudesta journalismissa. Tarkoituksena on osoittaa, millaiseen tutkimukselliseen kontekstiin työni kiinnittyy. Kolmannessa luvussa esittelen, millä perusteella analysoimani 21 juttua valikoituivat ja miten hyödynnän diskurssianalyysia aineistooni. Tutkielman kaksi viimeistä lukua keskittyvät analyysin tuloksiin ja niiden pohdintaan.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen. Ensin avaan tutkimuskirjallisuudessa yleisiä käsityksiä urheilujournalismista, minkä jälkeen syvennyn urheilujournalismin lähdekäytäntöihin ja asiantuntijuuteen. Lopuksi nivon alaluvut yhteen oman tutkimusongelmani äärelle ja esittelen tutkimuskysymykseni.

2.1 Urheilujournalismin erityispiirteitä

Urheilujournalismi on journalismin lajityyppi, jossa käsitellään urheiluun liittyviä ilmiöitä, tapahtumia, toimijoita ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia journalistisin keinoin. Sen keskeisiin tehtäviin kuuluvat esimerkiksi urheilutapahtumien seuraaminen ja raportointi, urheilijoiden ja lajien esittely sekä urheilutiedon välittäminen yleisölle. Urheilujournalismi palvelee sekä tiedollisia että viihteellisiä tarpeita, ja sen erityispiirteitä ovat vahva tunteisiin vetoava kerronta, urheilun symbolimerkitysten luominen ja urheilumielipiteiden muokkaaminen (Laine 2023).

Alan tutkimus näkee urheilujournalismin armottomasti: ”useimmat urheilujournalismiin liitetyt stereotyypit ovat heikkouksia” (Laine 2023). Tutkimuskirjallisuus arvostelee urheilujournalismia yhteiskunnallisen kritiikin puutteesta, ja nimenomaan kriittisiä urheilujournalisteja tarvittaisiin lisää (Boyle ja Rowe 2022, 1035). Siinä missä journalismi ylipäättään mielletään kolmea valtiomahtia valvovaksi vahtikoiraksi, urheilu-uutisointi ei ole yltänyt samaan (Laine ja Turtiainen 2018, 299; Kunelius 2003, 193–95). Niinpä alan tutkimus on antanut urheilujournalismille vähättelevän lempinimen leluosasto. Uutisten sisältö koetaan siis enemmän huviksi kuin vakavaksi osaksi neljättä valtiomahtia (Rowe 2007, 385; Boyle 2006b, 1). Laine ja Turtiainen tulivat vuoden 2018 tutkimuksessaan johtopäätökseen, että suomalaiset sanomalehdet osoittautuivat varsin ”kesyiksi urheiluvallan vahtikoiriksi”.

Joskus urheilutoimittaja passivoituu urheilutapahtuman kritiikittömäksi promoottoriksi, jolloin häntä voidaan pitää ”mikrofonillisena fanina” (San Lucas Vanegas, Tolozano Lapierre ja León Espinoza 2020, 352). Niin sanotut fanitoimittajat ovat syypäitä ammattikunnan mainehaitalle (Boyle 2017, 493). Leluosaston kaltaisia nimityksiä on vaalittu toimituksissa, jotta urheilu pysyisi erillisenä osana eikä tahrisi muita. Muut toimittajat eivät halua assosioitua ”lelumaisiin” urheilutoimittajiin (Rowe 2007, 385–86). Urheilujournalismi tai -toimittajat eivät ole nauttineet korkeaa arvostusta alan suomalaistenkaan ammattilaisten keskuudessa: yksi urheilutoimittaja on valittu vuoden journalistiksi ja nolla urheiluartikkeliä vuoden jutuksi (Suuri Journalistipalkinto 2025).

Kun urheilu on monia kiinnostava elämänaalue, urheilujournalismin menestys on perustunut kykyyn tuoda lukijoita sanomalehdille. Se on ollut monelle journalistiselle medialle tapa laajentaa brändiään. Urheilujutut houkuttelevat etenkin nuoria miehiä, jotka ovat muuten vaikeasti tavoitettavissa (San Lucas Vanegas, Tolozano Lapierre ja León Espinoza 2020, 342–43; Boyle 2006b, 1). Vaikka periaatteessa kaikkien on ollut mahdollista mennä seuraamaan otteluita paikan päälle tai katsoa niitä televisiosta, urheilujournalistit ovat nousseet jopa myyttiseen asemaan, koska heillä on ollut suora yhteys urheilijoihin (Boyle 2006b, 181).

Urheilijat ja toimittajat ovat historiallisesti eläneet yksinkertaisessa symbioosissa: urheilija saa uutisista näkyvyyttä ja toimittaja tavallista vähemmän rajoitetun pääsyn jutun lähteelle (Rojas Torrijos ja Nölleke 2023, 854). Samainen liitto on toiminut urheiluseurojen ja -joukkueiden kanssa (Brookes 2002, 37–38). Tarve tähän syntyi urheilutoimituksissa 1960-luvulla, kun radio ja televisio valloittivat suoran raportoinnin ja yksityiskohtaiset pelinkulkujutut menettivät tehoaan (McEnnis 2018, 207). Nykyään on oletettava, että urheilufani on saanut tietoa tapahtumasta jotakin reittiä jo ennen journalistisen jutun julkaisemista. Urheilu-uutisten kulmien tulisikin syventyä tapahtuman globaaliin merkitykseen tai antaa analyysia siitä, mitä on tapahtunut ja mitä tapahtuu seuraavaksi (Boyle ja Rowe 2022, 1025; Boyle 2006b, 92). Vapaampi pääsy on auttanut urheilujournalisteja tuottamaan syvällisempää sisältöä, mikä on historiallisesti antanut heille valtavan määrän kulttuurista auktoriteettia. Kyseisellä käsitteellä tarkoitetaan urheilussa nimenomaan urheilujournalismin asemaa urheilutodellisuuden suvereenina tuottajana (McEnnis 2018, 208–09).

Digitaalisen median murros haastaa nykypäivän urheilutoimittajien asemaa urheilun tulkitsijoina. Kulttuurinen auktoriteetti on koetuksella, sillä hybridissä mediaympäristössä urheilujournalismi ei ole enää ainoa urheilusisällön tuottaja suurelle yleisölle. Urheiluseurat ja -organisaatiot ovat yrittäneet ohittaa journalismia jo ennen internetin suomia mahdollisuuksia. Seurat ovat esimerkiksi kertoneet toisilleen asioita ja tiedottaneet niistä ilman journalismia (Boyle 2006, 104). Globaali verkkoyhteys on kuitenkin avannut oven faniblogeille, dataeksperteille ja ennen kaikkea omistetuille

medioille (engl. *owned medias*) (Rojas Torrijos ja Nölleke 2023, 853). Omistetun median idea tulee käsitteen nimessä: se on alusta, jota henkilö tai yritys itse hallitsee. Instagram- ja X-tilit ovat arkisia esimerkkejä siitä. Esimerkiksi jalkapallolegenda Cristiano Ronaldolla on miljardeja someseuraajia, joten hän voi luottaa, että ihmiset saavat tietää hänen tekemisistään journalismin ulkopuolelta. Näin Ronaldo saa päättää, mitä kertoo ja mitä ei, kun taas journalistteja pelätään kontrollin menettämisen pelossa: he saattavat esimerkiksi kysyä ja kirjoittaa sellaisista asioista, joista urheilutähti ei esimerkiksi julkisuuskuvansa vuoksi haluaisi muiden tietävän (emt., 854).

Urheilujournalismissa kilpailuasetelmaan on reagoitu korostamalla perinteisiä hyveitä, kuten toimittajien objektiivisuutta ja riippumattomuutta. Voidaan kuitenkin kysyä, missä määrin journalisminkaan on mahdollista toimia näiden ihanteiden mukaisesti. Kovachin ja Rosenstielin (2021, 337–38) mukaan journalisti ei välttämättä pysty olemaan objektiivinen, mutta journalististen metodien noudattaminen takaa siitä huolimatta laadukkaan lopputuotteen. Vaikka urheilujournalismissa on viime vuosina korostettu journalistisia ihanteita, tätä suunnanmuutosta ei ole kaikkien silmissä pidetty uskottavana (Rojas Torrijos ja Nölleke 2023, 854). Urheilutoimituksia kohtaan esitetty kritiikki – erityisesti väitteet fanittamisesta ja ammattitaidottomuudesta – ovat jättäneet alalle “stigman, joka aiheuttaa halveksuntaa muilla journalismin alueilla” (San Lucas Vanegas, Tolozano Lapierre ja León Espinoza 2020, 346). Tämä on alan ammattilaisille harmittava totuus, sillä he työskentelevät enemmän kuin koskaan (Bradshaw ja Minogue 2019, 4).

2.2 Urheilujournalismin lähteet

Tutkielmani käsittelee asiantuntijoita Ylen urheilujournalismin lähteinä, joten pureudun seuraavaksi tarkemmin siihen, millaista lähdekulttuuria löytyy urheilutoimittajien työstä. Asiantuntijat ovat vain yksi osa lähdekokonaisuutta, johon lukeutuvat myös ottelut tuloksineen, tiedotteet, lehdistötilaisuudet, sosiaalisen median julkaisut, henkilöhaastattelut, uutisvinkit sekä muut journalistiset mediat (Bradshaw ja Minogue 2019, 56–57). Alaluvussa 2.1 käsitteelin, miten toimittajat ja urheilijat ovat hyötyneet

toisistaan. Näiden kahden ryhmän sisällä on syntynyt läheisiä suhteita, koska kummallakaan ei äkkiseltään tunnu olevan hävittävää. Tässä yhtälössä toimittajilla syntyy kuitenkin ristiriita: he ovat riippuvaisia lähteistään, tuntevat urheilijoita henkilökohtaisesti ja uutisoivat urheilutapahtumista, mikä voidaan nähdä mainostamisena, kun samalla olisi säilytettävä uskottavuus objektiivisuudesta. Jos panostaa liikaa uskottavuuteen, riskeeraa yhteistyön rapautumisen. Jos taas on liikaa tekemisissä, on vaarassa menettää uskottavuuden (Bourgeois 1995, 196). Pienten paikallislehtien urheilutoimittajat luovivat kaikista jännitteisimmässä ympäristössä, koska piirit ovat pienemmät (Boyle ja Rowe 2022, 1034).

Urheilutoimittajat pyrkivät varjelemaan lähdesuhteitaan tavalla, joka saattaa johtaa itsesensuuriin. Kun Sugden ja Tomlinson (2007, 49) keräsivät aineistoa jalkapallon miesten MM-kisoissa Ranskassa vuonna 1998, he saivat vinkkejä meheviin tarinoin toimittajilta, jotka eivät uskaltaneet tehdä niitä itse. Toimittajat pelkäsivät ekskommunikaatiota, eli että jatkossa jätetään ulkopuolelle, jos löytää ja julkaisee kritiikkiä. Toimittajilla kuluu paljon aikaa urheilun suurimmissa arvokisoissa, kuten olympialaisissa ja jalkapallon miesten MM-lopputurnauksissa, siihen, että he neuvottelevat pääsystä eri paikkoihin. Tavoitteina eivät ole ainoastaan viralliset akkreditoinnit, jotka takaavat pääsyn stadioneille ja pressitiloihin, vaan myös urheilijoiden hotellit ja yöelämä kiinnostavat toimittajia, koska niistä löytyy tarinoita, joita kellään muulla ei välttämättä ole (emt., 48).

Urheilija kokee aktiiviuransa aikana kosolti sellaista, mistä olisi hyötyä journalistisessa työssä, ja useita entisiä urheilijoita onkin siirtynyt journalistisen median riveihin onnistuneesti (Bradshaw ja Minogue 2019, 20; Boyle 2006a, 12). Ex-urheilijoiden saapuminen toimituksiin on yhtäältä merkinnyt sitä, että he tarjoavat suoria suhteita urheilutähtiin, mutta toisaalta monet toisia väyliä urheilutoimittajiksi päätyneet ovat kokeneet menettävänsä työpaikkojaan ex-urheilijoille (Bradshaw ja Minogue 2019, 21).

Alaluvussa 2.1 esiteltiin, miten toimittajan suhteet urheilijoihin ovat heikenneet, koska he kertovat asioistaan mieluummin omistetuissa medioissa kuin lehdistön edustajalle (Nölleke ja Rojas Torrijos 2023, 854). Journalistisille medioille onkin eittämättä kätevää,

jos niillä on joukossaan ex-urheilijoita, koska heillä saattaa olla suora yhteys haluttuun nykytähteen, vaikka eletäänkin omistettujen medioiden aikakautta. Hyvä esimerkki löytyy vuoden 2025 ampumahiihdon MM-kisoista, kun Suvi Minkkinen saavutti pronssia. Tuolloin lajin entinen maailmanmestari ja Ylen asiantuntija Kaisa Mäkäräinen avasi selostuskopissa ennen takaa-ajon alkamista, mitä oli edellisiltana tekstiviestitellyt Minkkisen kanssa (Yle Areena 2025).

2.3 Asiantuntijuus

Alaluvut 2.1 ja 2.2 ovat käsitelleet urheilujournalismia sekä sen lähdekäytäntöjä. Niissä on tullut näkyväksi, että urheilutoimittajien suhde lähteisiinsä on tiivis ja jännitteinen. Kun journalisti pyrkii perinteisessä uutisessa häivyttämään oman mielipiteensä, lähteiden näkemykset saavat valtaa. Nousee toimittajan työlle keskeinen kysymys: kuka saa esiintyä journalismissa asiantuntijana. Millaista asiantuntijuutta urheilujournalismi tuottaa ja ylläpitää? Tässä alaluvussa käsitelenkin asiantuntijuuden olemusta ja asiantuntijoiden roolia journalistisella kentällä.

Kielitoimiston sanakirja (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2024) määrittelee asiantuntijan henkilöksi, jolla ”on asiantuntemusta”. Asiantuntemus taas kuvaillaan ”erityiseksi perehtyneisyydeksi määräänsänsä tai -alaan”. Sanakirjasta ei kuitenkaan löydy selitystä asiantuntijuudelle. Yksi syy lienee sen monitulkintaisuudessa: asiantuntijuuden muotoutuminen riippuu sen sosiaalisesta ja kulttuurisesta ympäristöstä. Sille ei löydy yhtä objektiivista tai universaalista määritelmää (Haapakorpi 2007, 114). Pia Heilmann (2022, 280) kuvailee asiantuntijuuden tieteellisen käsityksen seuraavanlaisesti: ”Asiantuntijuus ymmärretään yksilön sosiaaliseen toimintapiiriin liittyvänä tietona tai suorituksena, johon kytkeytyvät toimintapiiriin liittyvät tehtävät.” Kutakin luonnehdintaa vaikuttaisi yhdistävän ajatus, että asiantuntijuus on henkilön ominaisuus, joka liittyy syvälliseen tietämiseen. Sekä Heilmann että Haapakorpi näkevät, että asiantuntijuus riippuu ympäristöstään.

Asiantuntijuus on laaja-alaista, ja se muodostuu monin eri tavoin. Esimerkiksi koulutus, johtamistehtävät ja kokemus kerryttävät asiantuntijuutta (Heilmann 2022, 282). Muiden muassa Bradshaw'n ja Minoguen (2019, 20–21) mukaan useita entisiä urheilijoita on työllistynyt journalistisiin toimituksiin. Kun katsoo Heilmannin kolmea asiantuntijuuden taustatekijää, on varsin todennäköistä, että kokemus on ex-urheilijoiden tie tietäjäksi – tällöin puhutaan kokemusasiantuntijoista (Väliverronen 2016, 53). Esimerkiksi Kaisa Mäkäräinen aloitti Ylessä asiantuntijana syksyllä 2020, kun oli vasta puoli vuotta aiemmin lopettanut aktiiviuransa ampumahiihtäjänä. Heilmannin (2022, 282) mukaan asiantuntija tarvitsee pätevyytensä oheen aiempaa työkokemusta, mitä 15-vuotinen maailmancup-ura oli Mäkäräiselle. Konkreettinen työkokemus ei kuitenkaan ota kantaa, kuinka hyvin joku tietää aiheestaan. Lopulta asiantunteminen mitataan taidolla, jolla henkilö vastaa kysymykseen tai korjaa virheellisen näkemyksen (Goldman 1991, 129).

Jotta hahmottaa, kuinka paljon joku tietää, voi tiedon määrää ja laatua verrata muihin. Asiantuntijan voi olettaa saavuttaneen asemansa, koska hänen tietämyksensä on muita saman alan toimijoita etevämpää. Aloittelija tarvitsee tukea konventioista: hän varoo virheitä ja toimii kaavamaisesti. Asiantuntija sen sijaan toimii vaistomaisesti ja näkee kokonaisuuden nopeasti (Heilmann 2022, 282). Nykytilan arviointi ei kuitenkaan riitä asiantuntijan mantteliin, sillä asiantuntija kykenee katsahdamaan tulevaisuuteen ja ratkaisuihin. "Asiantuntija ei ainoastaan havaitse sitä, mitä täytyy saada aikaiseksi vaan hän ymmärtää välittömästi, miten asian voi toteuttaa" (emt., 281).

Alauvuissa 2.1 ja 2.2 käsitellään symbioosia toimittajien ja urheilijoiden välillä: urheilija saa näkyvyyttä ja toimittaja pääsyn lähemmäs urheilijan arkea (Nölleke ja Rojas-Torrijos 2023, 854). Asetelma ei ole suinkaan uniikki journalismin kentällä, sillä esimerkiksi asiantuntijat ja toimittajat hyötyvät toisistaan samankaltaisesti. Merkittävä osa uutisista koostuu niiden tekijöiden ulkopuolisesta tiedosta, ja asiantuntijat tietävät. Asiantuntijalähteiden käyttäminen onkin yksi journalistien keskeisimmistä tiedontuotannon menetelmistä. Asiantuntijoiden kysyntä on kasvanut lähihistoriassa moninkertaisesti, ja asiantuntijatieto on muuttunut jopa markkinoitavaksi myyntituotteeksi (Väliverronen 2016, 55). Heitä hyödynnetään taustoittavina

faktakoneina, jotka rakentavat uskottavuutta uutiselle. Tarkoituksena on vahvistaa objektiivisuutta. Lisäksi asiantuntijat saattavat tuoda esiin arvioita ja mielipiteitä, joita toimittajat eivät roolinsa vuoksi esimerkiksi halua tai voi ilmaista suoraan (Tuchman 1972, 676–77). Ihmiset ovat joka tapauksessa kiinnostuneita tarinoista eivätkä faktakoneista. Mielenkiintoinen asiantuntija onkin itsessään elävä tarina, jota toimittaja voi jutussaan kertoa (Järvi ja Vainikainen 2010, 55).

Vaikka asiantuntijaa määritellään pitkälti tietojen ja taitojen mukaan (mm. Goldman 1991, 129), myös yhteiskunnallisella arvostuksella on merkitystä, kun journalisti etsii haastateltavaa. Asiantuntijuuden olemukseen kuuluu, että ihmiset ympärillä tunnustavat henkilön asiantuntijaksi (Väliaverron 2016, 52). Asiantuntijan valitseminen ei kuitenkaan ole yksiselitteinen prosessi journalismissa. Toimittajat pohtivat esimerkiksi sitä, edistääkö artikkelia enemmän vakiintunut tiedollinen auktoriteetti, kuten tutkija, vai arkisempi toimija, kuten kokija. Siinä missä asiantuntija viittaa henkilöön, jolla on muodollinen pätevyys tai institutionaalinen asema, asiantuntijuus on vuorovaikutuksessa rakentuva rooli, joka syntyy suhteessa yleisöön, kontekstiin ja mediaesityksen käytäntöihin (emt.; Gieryn 1999, 13–17). Oli tarkoite mikä hyvänsä, journalisti tavoittelee selvää viestimistä. Jos asiantuntijaa ei tunneta tai häntä ymmärretään väärin, ei hänestä ole hyötyä (Järvi ja Vainikainen 2010, 45). Yksittäinen asiantuntija voikin nousta suosikiksi, jos hän osaa kertoa aiheestaan kansankielisesti (Väliaverron 2016, 73). On myös osa toimittajan ammattitaitoa hahmottaa, mitä tietoja lukijoilta voidaan odottaa ja milloin heille on väännettävä juurta jaksan.

Samalla kun toimittaja valitsee omiin pyrkimyksiinsä sopivan asiantuntijalähteen, hän myös tuottaa ja vahvistaa käsitystä siitä, millaista asiantuntijuutta alalla arvostetaan ja pidetään uskottavana (Allgaier 2011, 445 ja 449). Asiantuntijuus ei olekaan vain yksilön ominaisuus tai pätevyyden mittari, vaan se rakentuu kielellisesti ja vuorovaikutuksessa diskursiivisena prosessina. Toimittajan päätökset ja valinnat muovaavat sitä, kuka saa puhua tiedon nimissä ja millä ehdoilla. Samalla kun asiantuntijat esiintyvät ja heitä valitaan, tuotetaan asiantuntijuutta. Tämä tekstikappale kertoi myös diskurssianalyysini lähtökohdasta.

2.4 Tutkimuksen näkökulma ja tavoitteet

Tämän luvun viimeisessä alaluvussa kerron tutkimukseni näkökulmista ja tavoitteista, jotka kiteytyvät lopulta kahdeksi tutkimuskysymykseksi. Kandidaatintyöni tarkoituksena on tutkia lähdekäytäntöjä ja asiantuntijuuden rakentumista Yle Urheilun verkkojournalismissa. Aihetta on yleisesti tärkeää tarkastella, koska urheilujournalismilla on edelleen runsaasti kulttuurista auktoriteettia urheilussa. Kun (urheilu-)uutiset vaikuttavat kiistatta suuren yleisön mielipiteisiin, on mielenkiintoista tietää, ketkä hallitsevat puhetilaa ja millä perusteilla. Urheilujournalismin asiantuntijuutta on tutkittu Suomessa verrattain vähän, joten toivon tutkimukseni herättelevän alan tiedeyhteisöä aiheen tärkeydestä. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston keräämästä Suomalaisen urheilujournalismin bibliografiasta (Laine ja Särkivuori 2023) ei löydy ainuttakaan vertaisarvioitua tieteellistä artikkelia, väitöskirjaa tai yleistajuista teosta, joka käsittelee tutkielmani pääteemaa.

Aihe koskettaa minua henkilökohtaisesti, koska työskentelen urheilutoimittajana valtakunnallisessa journalistisessa mediassa. Olen työssäni huomannut, että toimittajat hakevat omaan ajatteluunsa yhä enemmän tukea asiantuntijoilta (kts. Väliaverron 2016, 55). Erityistä tarkkuutta vaaditaan mielestäni silloin, kun journalistinen media nimittää itse jonkun asiantuntijaksi eikä kerro jutussa esimerkiksi saavutuksia tai titteleitä. Haluan tutkimuksellani haastaa Suomen suurimpia urheilujulkaisuja pohtimaan, onko nykytrendin suunta se, minne halutaan mennä. Tekeekö vallitseva asiantuntijakulttuuri urheilujournalismista laadukkaampaa vai pahentaako se mainehaittaa? Soisin työni myös muistuttavan, että urheilutoimittajilla on yhtä lailla oikeus ja kyky tulkita, arvioida sekä kertoa urheilusta omalla journalistisella otteellaan. Toivon, että urheilujournalismin ääni ei huku asiantuntijapuheen alle vaan toimittajat pitäisivät kiinni roolistaan itsenäisenä tiedon tuottajana ja urheilukulttuurin rakentajana.

Asiantuntijuus on monimutkaista (kts. alaluku 2.3), joten koen tarpeelliseksi erikseen teroittaa, miten miellän kyseisen käsitteen. Tässä tutkimuksessa asiantuntijuus ajatellaan kahden tekijän, asiantuntijoiden puhettavan ja asiantuntijoista luodun kuvan, summaksi.

Tutkielman tavoitteet voi tiivistää seuraaviksi tutkimuskysymyksiksi:

1. Millaisia asiantuntijalähteitä Yleisradio käytti verkkosivujensa omassa urheilujournalismissaan tammikuun lopussa 2025?
2. Millaisia diskursseja löytyy kyseisen sisällön asiantuntijuudesta?

3 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

Tässä luvussa esittelen ensin alaluvussa 3.1 tutkielmani aineiston, joka koostuu yhteensä 21:stä Yleisradion verkkosivujen urheilu-uutisesta tammikuun 2025 lopusta. Sitten siirryn menetelmäni esittelyyn alaluvussa 3.2, jonka lopuksi avaan, miten olen analysoinut aineistoani diskurssianalyysin keinoin.

3.1 Empiirinen aineisto

Tämän tutkielman aineistona toimi 21 Yleisradion verkkosivujen urheilu-uutista, jotka on julkaistu 20.–31. tammikuuta. Valitsin analyysini kohteeksi Ylen, koska se tekee näkyvää ja ilmaista journalismia Suomessa monimediallisemmin kuin yksikään toinen taho. Vaikka oma tutkimukseni käsittelee vain tavallisia verkkouutisia, Yle Urheilun mielipidekirjoitustarjonta ja somepresens kuuluvat niin ikään valtakunnan eliittiin.

”Laki Yleisradio Oy:stä” eli niin sanottu yleisradiolaki velvoittaa verovaroin toimivaa julkista palvelua seuraamaan kilpaurheilua muita journalistisia medioita laajemmin (Finlex 2025). Esimerkiksi tasa-arvovaatimus ohjaa Yleä näyttämään kanavillaan urheilussa miesten ja naisten tapahtumia periaatteessa yhtä paljon, vaikka katsojia kiinnostaisi syystä tai toisesta vain jompikumpi. Suomenruotsalaisia urheilijoita nostetaan muun uutisvirran ohella Sportlivissä, mikä niin ikään pohjaa samaiseen pykälään. Toimivat studio- ja asiantuntijakäytännöt ovat siirtyneet sutjakasti lajiin kuin lajiin. Asiantuntijan haastattelupätkä onkin yksi kätevimmistä tavoista täyttää yleisradiolain tuorein pykälä, jonka mukaan julkaisuun on sisällytettävä liikkuvaa kuvaa tai ääntä.

Yle valikoitui tutkimukseeni myös siksi, että sen sisällössä korostuu Bradshaw’n ja Minoguen (2019, 20) mainitsema entisten urheilijoiden asiantuntijuus. Samaa lähdekulttuuria on luonnollisesti muuallakin, mutta Ylellä on omia asiantuntijoita runsaammin kuin muilla suomalaisilla urheilun uutisoijilla.

Aineiston rajaamisessa hyödynsin Ylen suomenkielisten urheilusivujen kymmenen lajin lähtövalikkoa. Nämä lajit ovat e-urheilu, formula 1, hiihto, jalkapallo, jääkiekko, koripallo,

pesäpallo, ralliautoilu, tennis ja yleisurheilu. Näistä tutkimaani asiantuntijakäytäntöä löytyi hiihdosta (6 artikkelia), jalkapallosta (2), jääkiekosta (7), koripallosta (1), ralliautoilusta (4) ja tenniksestä (1). Lajeista oli kirjoitettu moninkertaisesti enemmän juttuja, joita kuitenkin suodattui pois tämän alaluvun perustelevin syin.

Kilpaurheilu pyörii ja urheilijat kiinnostavat ympäri vuoden (Boyle 2006, 97). Aikahaarukan valinnassa olikin eniten kyse ajankohtaisuudesta ja siitä, miten tutkimani ilmiö näkyy mahdollisimman tuoreessa aineistossa. Kandidaatintutkielman aikataulurealityetit ohjasivat pystyvyyttäni, mutta toisaalta jo pelkästään Ylen tammikuun loppu osoittaa myöhemmin analyysiluvussa, miten pienikin juttumassa voi olla kaavamaista.

Tutkimukseni keskiössä on nimenomaan Yle Urheilun tuottama asiantuntijuus. Siksi uutistoimistojen jutut tai muuten toisaalta lainattu journalismi jäivät tarkastelun ulkopuolelle. Yhdessä jutussa oli nimetty tekijäksi myös STT, mutta uutistoimistoa oli lainattu vain yhden johtolauseen ja sitaatin verran, joten kelpuutin sen. Ylen verkkoartikkelien alussa on tekoälyn tekemä juttutiivistelmä. Sen tekemiä kielellisiä valintoja ja nostoja en huomionut, koska tiivistelmä on luotu artikkelin pohjalta ja se on puutteellinen kokonaiseen leipätekstiin verrattuna. Tarkastelin artikkeleissa nimenomaan niiden tekstisisältöä enkä kuvia tai muuta upotettua monimediallista sisältöä.

Jotta löysin analysoitavaksi tutkimusasetelmälleni oleelliset Ylen verkkojutut, oli huomioitava, mistä juttu oikeastaan kertoo ja mikä on lähteen suhde aiheeseen. Alaluvussa 2.3 käsittelin asiantuntijuutta ilmiönä, joka usein perustuu syvälliseen tietoon. Tästä näkökulmasta olisi loogista, että jääkiekkovalmentaja olisi oman joukkueensa asiantuntija. Asiantuntijuuden ytimeen kuuluu kuitenkin oletus puolueettomuudesta, jolloin organisaatiota, joka on uutisoinnin kohteena, ei tulisi käsitellä riippumattomana analyttikkona journalistisessa mediassa (Väliverronen 2016, 52). Tietäväthän urheilijatkin omasta suorittamisestaan äärimmäisen tarkasti, mutta jätin samasta syystä tarkastelematta heidän itsereflektioitaan. Siksi urheilijoiden sitaatteihin pohjautuvat ottelujutut eivät päässeet aineistooni. Kun avaimena oli organisaation ulkopuolisuus,

toimitusjohtajien pohdinnat omasta toimintaympäristöstään ja eri tahojen lehdistötilaisuudet eivät tahoillaan tarjoa ulkopuolista mielipidettä.

Yle julkaisee verkossa jonkin verran myös henkilöjuttuja, tiedote uutisia ja toimittajien kommentteja, joissa ei luonteidensa vuoksi asiantuntijoita käytetä. Siispä nekään eivät kuuluneet aineistooni. En kelpuuttanut henkilöjuttuja, koska niissä urheilijan tarina on enemmän osa alaluvussa 3.2 esiteltävää konstruktiota kuin asiantuntijan syynissä. Analyysini asiantuntijoita olivat lopulta uutisaiheen ulkopuoliset henkilöt, joiden näkemyksiä käytettiin uutisten sitaateissa ja joille oli yhtä lukuun ottamatta annettu leipätekstissä nimellinen asiantuntijan arvo.

Suodattimeni rajallisuus lienee siinä, etten huomionut Urheilustudiota. Se on Ylen viikonloppupainoinen urheiluohjelma, jonka tärkeänä osana jututetaan asiantuntijoita studiossa. Yle näyttää urheilunsa pääosin TV2-kanavallaan, jonka kaikki 20 katsotuinta lähetystä tammikuussa olivat urheiluaiheisia (Finnpanel 2025). Kun Urheilustudio tavoitti kolme vuotta täyttäneistä suomalaisista tuolloin yhteensä 732 000, ovat sen keskustelut merkittävä osa Ylen tuottamia urheilu- ja asiantuntijadiskursseja.

3.2 Diskurssianalyysi tutkimusmenetelmänä

Analysoin esitellyn aineiston tässä tutkielmassa diskurssianalyysin avulla. Diskurssintutkimus perustuu kahteen limittyvään ajatukseen: kielelliset valinnat kuvaavat todellisuutta mutta samalla rakentavat sitä. Keskeisenä oletuksena on, ettei kielellä ole yhtä pysyvää merkitystä, vaan se voi paitsi muuttua myös saada useampia merkityksiä, joita neuvotellaan kussakin käyttötilanteessa uudelleen (Pietikäinen ja Mäntynen 2020, luku 1). Kun kieli on todellisuuden keskeinen rakentaja ja muokkaaja, sitä on tarpeellista tutkia (emt., luku 1, kappale 1). Vaikka kielenkäyttö notkistuu arjessa molempiin suuntiin yhtä aikaa, ne sopivat huonosti yhteen tutkimuksessa. Diskurssianalyysi tutkii kahdesta ajatuksesta nimenomaan *konstruktiota* eli todellisuuden rakentumista (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, johdanto).

Diskurssianalyysin perusidea on jaettavissa erilaisiin teoreettisiin oletuksiin. Ne liittyvät konstruktion ja sen päällekkäisyyksien havainnointiin, merkityksen kontekstin verkostoitumiseen sekä kielenkäytön seurauksiin. Lähtökohdan valinta pohjaa tutkimusongelmaan ja -asetelmaan (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, luku 1). Tutkielmani ytimessä ovat konstruktio päällekkäisyyksineen ja seuraukset, sillä journalismissa asiantuntija saa olla mieltä, kun taas toimittajalta vaaditaan puolueettomuutta. Toisaalta journalisti tekee lopulta sen valinnan, millaiset näkökulmat tai ilmaisutavat valikoituvat mukaan. Seuraukset tulevat vääjäämättä perässä, koska vaikka journalismi ei välttämättä kerro yleisölle, mitä ajatella, se onnistuu kertomaan, mistä ajatella (Cohen 1963, 13).

Pietikäisen ja Mäntysen (2020, luku 3) mukaan diskurssit järjestäytyvät genreiksi, kertomuksiksi ja argumentaatioksi. Näistä viimeinen on tutkimukselleni merkittävin, koska yksi keskeisistä asiantuntijan rooleista on nimenomaan ”argumentoinnin keinoin (...) legitimoida tai kumota ja heikentää haluttuja näkökulmia ja ’totuuksia’” (emt.). Pietikäinen ja Mäntynen syventävät argumentaatio–diskurssisuhdetta seuraavanlaisesti: ”yksittäiset argumentit muodostavat kokonaisuuksia, joiden pohjana on toisiinsa liittyviä esisopimuksia ja taustaoletuksia, jotka puolestaan sitovat kokonaisuuden osat yhteen” (emt., kappale 6). Toissa sitaatin totuuksia-sana lienee kirjoitettu lainausmerkkeihin lähdetekstissä, koska diskurssien tutkiminen ei ota kantaa totuusarvoon vaan erilaisten versioiden painoarvoon (emt., luku 1).

Diskurssianalyysin argumentaatioon liittyy keskeisesti representaation käsite, ja seuraavassa luvussa analyysini käsitteleekin monipuolisesti representaatiota asiantuntijoiden argumenteissa. Yksinkertaisesti representaatio mielletään esitykseksi tai uudelleen esittämiseksi. Representaatio on hahmotettavissa tapahtumaksi, jossa objekteihin yhdistellään merkityksiä, jotka siten luovat kuvaa ympäröivästä maailmasta (Paasonen 2010, 40). Representaatio liippaakin läheltä diskurssin perusajatusta. Ero syntyy siinä, että diskurssi käsittelee, *mitä* todellisuutta kielelliset valinnat kuvaavat ja rakentavat, kun taas representaatio pohtii, *miten* yhdistellyt merkitykset esittävät

maailmaan. Käsitteiden selityksistä voisi tehdä pelkistävän jaon, että diskurssit ovat enemmän konkreettista kieltä ja representaatio symboliikkaa.

Vaikka diskurssianalyysin alle mahtuu paljon, se on kuitenkin laadullista tutkimusta ja mielekäs pohdinta vaatisi aukottomuutta. Tutkimus on nähtävä kokonaisuutena ja sen vaiheet selvitettävä ”sitien, että ne eivät ole ristiriidassa esitetyn tulkinnan kanssa” (Alasuutari 2011, luku 2, kappale 2). Kukin Ylen urheilujournalismin asiantuntijadiskursseista on koostettu analyysissani useamman uutisartikkelin pohjalta. Niinpä ei olisi esimerkiksi mielekästä väittää kokonaiseksi diskurssiksi sellaista kielenkäytön tapaa, joka on havaittavissa vain yhdestä Ylen artikkelista. Laadulliselle tutkimukselle leimallista tulkinnanvaraisuutta kuitenkin jää, koska löydetyt diskurssit ovat poikkeuksetta tutkijan tulkintaa. Mielekäs tulos syntyy perustellusta vuoropuhelusta tutkijan ja aineiston välillä (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, luku 1).

Ennen kuin siirryn itse analyysiin ja sen tuloksiin, kerron, mitä vaiheita siihen kuului. Kun olin suodattanut parametreihini sopivat 21 Ylen urheilu-uutista, luin ne monta kertaa läpi. Kirjasin kullakin lukukerralla huomioita, jotka vähitellen eriytyivät neljäksi diskurssiksi. Tämän jälkeen hahmottelin kunkin diskurssin ominaispiirteet ja niitä vastaavat tekstiotteet aineistostani. Kun sain diskurssikuvauksen valmiiksi, siirryin vertaamaan löydöksiäni urheilujournalismin tutkimuskirjallisuuteen. Lopuksi pohdin, miten urheilujournalismin vaikuttaa, että se toimii analyysini esittelemisen tavoin.

4 NELJÄ URHEILUJOURNALISMIN ASIAANTUNTIJADISKURSSIA

Tässä luvussa kerron tutkielmani diskurssianalyysin tulokset. Olen paikantanut aineistosta yhteensä neljä asiantuntijadiskurssia, jotka esittelen alaluvuissa 4.1–4. Sen jälkeen vedän havaintoni yhteen alaluvussa 4.5. Analyysissani yhdistän oman tutkimukseni urheilujournalismin ja asiantuntijuuden teoreettiseen viitekehykseen. Tutkimuskysymys 1 selviää leipätekstin osana, ja tutkimuskysymys 2 saa

yksinkertaistetun vastauksensa jo alalukujen otsikoissa. Olen kirjoittanut yhteenvedon diskursseistani alaluvun 4.5 alkuun.

4.1 Ymmärryksen rakentajan diskurssi

Ymmärryksen rakentajan diskurssi on Ylen urheiluasiantuntijan tapa kertoa, miten jokin suoritus meni ja miksi. Asiantuntija erittelee paitsi hyviä ja huonoja suorituksia myös artikkelien aiheiden asiantiloja ja mielipiteitään niistä. Lisäksi ymmärrystä rakennetaan ennustamalla tulevaa, mikä on urheilujournalismin kantavia voimia (mm. Boyle ja Rowe 2022, 1025). Kyseinen diskurssi on aineistossani yleisin, mihin vaikuttaa sen luonne lähellä asiantuntijatyön ydintä eli tietämisen kansankielistämistä (Väliverronen 2016, 52 ja 72).

Asiantuntija ottaa kantaa jutun aiheeseen kaikissa 21 analysoimassani artikkelissa. Joskus kannanotto koetaan niin arvokkaaksi, että se nostetaan otsikkoon tai ingressiin. Aineistoni jutut keskittyvät harvoin yhteen teemaan, mitä vastoin asiantuntija ”perkaa” (mm. Seppälä 2025c) useaa urheilijaa tai lajin ilmiötä samassa artikkelissa. Ymmärryksen rakentajan diskurssissa eritellään aiheita ja ollaan niistä mieltä, mikä ehtii näyttäytyä monin tavoin yhden uutistekstin varrella.

Mikäli on tapahtunut jotain huonoa, asiantuntijan suhtautumista kuvaillaan hyvin neutraalisti. Tämän huomaa yksinkertaisesti, kun katsoo sitaattiverbejä. Ne ja kuvailevat johtolauseet ovat yleisin keino, jolla rakennetaan asiantuntijoiden ylevää ymmärrystä aineistoni artikkeleissa.

Asiantuntija sanoo, että Yli-Junnilla olisi pitänyt vapauttaa tehtävistään jo aikaisemmin (Uusitalo 2025b).

(...) Mäkäräinen toteaa, että sairastumisille ei voi mitään (Visuri ja Salminen 2025b).

Nämä kaksi sanomisen tapaa ovat asiantuntijan kritiikin keinot. Huomionarvoista onkin, ettei sanoja ”kritiikki” tai ”kritisoida” käytetä missään muodossa yhdessäkään aineistoni artikkelissa. Toisaalta tällainen puhetapa heijastelee perinteistä asiantuntijapuhetta, jossa ilmaisu on neutraalia. Kyseessä voikin olla toimittajan pyrkimys tuottaa

asiantuntijastaan kuva uskottavasta ja harkitsevasta puhujasta, mikä taas puoltaa Rojas Torrijosin ja Nölleken (2023, 854) kuvausta, että urheilujournalismi pyrkii nykyisellään alleviivaamaan objektiivisuutta.

Kontrastin havaitsee kuitenkin helposti hyvän ja huonon välillä, koska asiantuntijat kehuvat värikkäästi esimerkiksi onnistumisia ja saavutuksia.

”Kova suoritus Liekarilta (...)”, Lassila suitsutti (Visuri 2025a).

”Jo silmällä näkee, kuinka mestarillisesti Ogier (...) etsii tietoa ja uskaltaa tulla täysillä (...)”, Haapamäki hehkutti (Suopuro ja Halonen 2025).

Vaikuttaa siis siltä, että hyvästä kehutaan ja huono kohdataan neutraalisti. Tällainen puhetapa mukailee urheilujournalismia journalismin lajityyppinä, ja juuri kriitikittömyys on ollut synnyttämässä leluosaston mainetta. Jos asiantuntijoiden asema urheilujournalismissa perustuu ensisijaisesti myötäilevään ja myönteiseen puheeseen, syntyy julkisuutta, jossa epämiellyttävien ilmiöiden käsittely jää ohueksi. Nousee kysymys, kuinka kriittinen asiantuntijakaan uskaltaa olla. Pelkääkö asiantuntijakin ekskommunikaatiota? Suodattaako toimittaja kritiikkiä, jotta asiantuntijan suhde lajin tähtiin ja yhteisöön pysyy terveenä? Esimerkiksi tässä mielessä asiantuntijuuden diskursiiviset muodot eivät ole vain teknisiä tai viestinnällisiä ratkaisuja, koska ne vaikuttavat suoraan siihen, mitä journalismissa on mahdollista sanoa ja mitä ei.

Jotta voi olla asiantuntija, on pystyttävä arvioimaan tulevaisuutta ja antamaan ratkaisuja (Heilmann 2022, 281). Aineistoni asiantuntijat täyttävät määritelmää aktiivisesti, sillä he kertovat jutuissa, mitä voidaan odottaa ja miksi.

”Kutina on, että jatkossa (...)”, Lehkonen ennakoi (Seppälä 2025a).

Rantanen arvelee, että (...) ei todennäköisesti myöskään nähnyt Palotien ”pilailua” hirveän hyvänä asiana (Uusitalo ja Korkala 2025).

Kun asiantuntija tekee johtopäätöksiä arvellen, pönkittää se hänen asemaansa: hänen arviotaan arvostetaan, vaikka se ei olisikaan varmaa tai tarkkaa. Joskus spekuloinnilla on itsessään korostainen uutisarvo (Sippola 2025), mistä olen kirjoittanut alaluvun loppupuolella. Tähän liittyen se kuitenkin osoittaa, että spekuloiden asiantuntijan

puhetta kannattaa seurata, vaikka se ei nojaisi faktatietoon vaan kokemukseen ja intuitioon. Tällainen puhe sekä rakentaa että uusintaa asiantuntijuutta diskursiivisesti, ja asiantuntijan asema vahvistuu seuraavissa jutuissa.

Asiantuntija toimii tiedollisena auktoriteettina kaikissa tämän luvun tähänastisissa lainauksissa. Hän selittää omaan tietouteensa nojaten ja vain harvoin tukeutuu toisten ajatuksiin. On toki mahdollista, että asiantuntija mieltää itsensä lajiyhteisön keulakuvamaiseksi edustajaksi, jolloin hän saattaa esittää yhteisön näkemyksen omanaan. Joka tapauksessa näkemysten laukominen totena vaatii tiedollista pääomaa, jota toimittaja myös valitsemaltaan asiantuntijalta olettaa (Järvi ja Vainikainen 2010, 55).

Sen sijaan tietämyksen perusta, eli huippu-urheilutausta, jää piileväksi. Vain äärimmäisen harjaantunut urheilujournalismin lukija tietää, että kukin aineistoni asiantuntija on kilpaillut joko valmentajana tai pelaajana todella korkealla tasolla enintään noin kymmenen vuotta sitten. Silti heihin viitataan Ylen urheilujournalismissa vain tittelillä ”Ylen (lajin nimi)asiantuntija”. Tämä on ongelmallista, koska jos entisten huippu-urheilijoiden taustaa ei perustella näkyvästi, se kertoo tiedollisen auktoriteetin rakentumisesta itsestäänselvyytenä. Asiantuntijuus ikään kuin kuuluu heille, koska heidät tunnetaan lajiyhteisössä. Tämä hämärtää tiedon alkuperää ja voi estää kriittistä tarkastelua. Samalla se osoittaa, kuinka vahvasti asiantuntijastatus rakentuu mediainstituution tunnustamana asemana eikä niinkään esitetyn tiedon laadun varaan.

Kailaheimo on pienoinen poikkeus, koska hän ei ole Ylen vakiokasvoja eikä hänellä ole sopimusta mediatalon kanssa. Hänen ymmärryksensä syitä avataan lukijoille, kun taas muiden taustoihin ei pureuduta käytännössä kertaakaan, paitsi jos asiantuntija tuo sen itse esille (kts. alaluku 4.3). Häneen viitataan ainoastaan sukunimellä eikä asiantuntijana kuten kaikkiin muihin.

Suomen tennismaajoukkueen joukkueenjohtaja ja Heliövaaran lapsuudenystävä Roope Kailaheimo (Visuri ja Salminen 2025a).

Tietyt asiantuntijat toistuvat Ylen urheilujutuissa, koska he ovat siellä tavallaan töissä. Esimerkiksi Ismo Lehtonen on brändännyt itsestään monikäyttöisen asiantuntijan, jonka

mielipiteitä kuullaan milloin Ylessä, milloin esimerkiksi Viaplayn studiossa. Vakiokasvot lienee valittu samasta syystä kuin Kailaheimo Heliövaara-jutun (Visuri ja Salminen 2025a) haastateltavaksi: he tuntevat asiansa ja ovat olleet käytettävissä. Toisaalta tennis ei ole Suomessa yhtä suosittua kuin moni muista lajeista, joita analyysini uutiset koskevat (10.fi 2023). Voikin olla, ettei Yle koe tarvitsevansa vakituista tennisasiantuntijaa. Asiantuntijoiden lajikattaus vastaavasti kielii siitä, että vain suosituimpien lajien mukaan otetaan vakiokasvoja. Tällöin asiantuntijuus nähdään Ylessä tärkeänä osana urheilujournalismin tuotetta, johon toimitukset panostavat mielellään (mm. San Lucas Vanegas, Tolozano Lapierre ja León Espinoza 2020, 342–43).

Aineistossani tiedollinen auktoriteetti perustuu Ylen urheilujournalismissa johdonmukaisesti entisten huippu-urheilijoiden omakohtaiseen kokemukseen eikä muodolliseen koulutukseen tai organisaatioasemaan. He antavat harvoin tiukkaa tutkimustietoa tutkimissani jutuissa. Jokainen uutisartikkeli on rakennettu niin, että asiantuntija avaa jotain lajin ajankohtaista ilmiötä tai tapahtumaa. Niinpä uutiset antavat ymmärtää, että nimenomaan asiantuntijan kommentit – seuraavassa otteessa asiantuntijan etuoikeus listata oleellisia asioita – tekevät uutisesta uutisen.

Yle Urheilun ralliasiantuntija Henri Haapamäki kertoo kolme oleellisinta asiaa rallikaudesta (Uusitalo, Winberg ja Hietavala 2025).

Selittävä merkitys on paikoin yksittäiselle uutiselle niin tärkeää, että se on nostettu useasti otsikkoon tai ingressiin.

Ismo Lehkoselta synkkä näkemys Miro Heiskasen vammasta (otsikko, Sippola ja Saarinen 2025).

Yle Urheilun hiihtoasiantuntija Aino-Kaisa Saarinen spekuloi Suomen naisten MM-viestin yllättäjänimeä Urheilustudion jatkoilla (ingressi, Sippola 2025).

Kun aineistoni monen uutisen alku lupaa asiantuntijan katsausta, on pääteltävissä, että asiantuntijalla on ollut merkittävästi valtaa jutunteossa. Kahden jääkiekkajutun (Seppälä 2025a ja 2025c) identtiset ingressit perustelevat väitettäni: “Ylen NHL-toimittaja Tommi Seppälä ja jääkiekkoasiantuntija Ismo Lehkonen perkaavat tuttuun tapaan NHL-viikon

puheenaiheet.” Toisessa näistä on tosin käytetty Lehkosesta virheellisesti titteliä jääkiekkotoimittaja, jollainen hän ei koskaan ole ollut. Lukijalle kerrotaan heti kärkeen, että uutinen käsittelee asiantuntijan ja näissä kahdessa tapauksessa myös toimittajan näkemyksiä jutun aiheesta. Yhtäältä aihe on rajattu, toisaalta asiantuntija pystyy kertomaan siitä haluamansa. Hänelle on annettu myös vapaus tehdä tapahtumista päätelmiä, jotka viittaavat tulevaan tai lajin muuhun ilmiöön.

Asiantuntijoiden ymmärrys juttuaiheiden vaikutuksesta johonkin suurempaan päämäärään on myös yksi aineistoni johtavista teemoista. Maastohiihdon arvokilpailuvalinnat ovat alati analysoinnin aihe, kun kauden ykköstapahtuma lähestyy. Siksi sekä Kalle Lassila että Aino-Kaisa Saarinen nostavat tulkinnoissaan usein sen, miten urheilijan suoritus vaikuttaa tämän asemaan MM-joukkueessa. Samaa näkyy myös poikkeuksellisesti jääkiekossa jo kuukausia ennen miesten keväistä MM-turnausta, koska NHL-pelaajien tähdittämä 4 Nations alkoi helmikuun puolivälissä, kun aineistoni jutut kirjoitettiin tammikuun lopulla.

Tiivistetysti ymmärrystä rakentava Ylen urheiluasiantuntija analysoi ja ennustaa. Hän kehuu vuolaasti mutta kritisoi pehmeämmin. Asiantuntijalta edellytetään aiheensa laajaa tiedolliseen pääomaa, jota toimittaja kunnioittaa nostamalla asiantuntijan näkemyksiä myös otsikkoihin ja ingresseihin. Aineistoni osoittaa, että nimenomaan urheilu-uran kokemukset ovat kerryttäneet asiantuntijoiden tietopankkia.

4.2 Samaistuttavan asiantuntijan diskurssi

Samaistuttavan asiantuntijan diskurssi on tunnistettavissa Ylen urheilujournalismin asiantuntijuudessa, kun urheilija on alittanut tasonsa mutta asiantuntija näkee valoa tunnelin päässä. Asetelma korostuu aineistoni jutuissa, joissa asiantuntija analysoi – yleensä suomalaisen urheilijan – epäonnistumista. Empaattinen asiantuntija on samaistuttava hahmo, joka ei aina itsekään ymmärrä tai päivittelee aiheensa kummallisuuksia. Aineistossani on myös luettavissa kliinisen asiantuntijaroolin rikkovia tunnereaktioita kuten nauramista. Tällaiset asiantuntijat ovat journalistisille medioille hyödyksi, koska he ovat itsessään eläviä tarinoita (Järvi ja Vainikainen 2010, 55).

Alaluvussa 4.1 olen eritellyt, miten asiantuntijoiden suhtautuminen kuvaillaan neutraalein ilmaisin, kun tarkoituksena on kritisoida. Tällaiset kommentit eivät kuitenkaan jääneet aineistossani täysin ilman iloa. Asiantuntijat antavat nimittäin poikkeuksetta ratkaisuja urheilijan alakuloon tai vastaavasti lukijalle syitä uskoa parempaan – siihen, ettei seuraava kerta ole enää huono. Tässä kohdin Ylen urheiluasiantuntijuus noudattaa Heilmannin (2022, 281) määritelmää, jonka mukaan asiantuntija näkee, mitä täytyisi tehdä toisin ja miten.

"Loppusuoralle vaaditussa suorituskyvyssä hän ei pysty vielä vastaamaan. Uskotaan, että se löytyy häneltä kohti MM-kisoja", Lassila kuvailee (Visuri 2025a).

Parempaan uskotaan toisinaan negation kautta, eli että ei ole syytä huoleen.

Vuoden 2009 maailmanmestari ei ole (...) huolissaan. "(...) Viikonlopun vire ei ollut kohdillaan, ja kalusto teki sen, että hän putosi palkintopallilta pois" (Sippola 2025).

Vaikka kuva positiivisesta tulevaisuudesta tulee asiantuntijan suusta, konstruoi se heikommin kuin suora vakuuttelu. Ensimmäinen vaihtoehto jättää lukijalle tulkittavaa, kun taas jälkimmäinen ohjaa ajattelua selvemmin. Kun jääkiekkoasiantuntija Lehkonen "vakuuttaa" (Seppälä 2025c), ettei supertähti Connor McDavid tarkoittanut törkytempullaan pahaa, vaikuttaa se Suomessa yleiseen mielipiteeseen kanadalaishyökkääjästä. Hieman jäljempänä Lehkonen "maalaa" viiden sitaattirivin verran, miksi McDavid olisi syytön. Vakuuttelu on aineistossani harvinaisempaa kuin parempaan uskominen eikä esimerkiksi suomalaisten suoritusten kehittymistä ole vakuuteltu kertaakaan.

Siinä missä tiedollinen pääoma on asiantuntijan pääasiallinen vaikuttamisen keino ymmärryksen rakentajan diskurssissa, erilaisten tunnereaktioiden välittäminen on keskeistä empaattisen asiantuntijan diskurssissa. Suomalainen penkkiurheilija pahoittaa mielensä, jos sinivalloista menestystä ei tule. Silloin parempaan uskova asiantuntija on henkinen tuki ja turva: ei ole syytä vaipua epätoivoon, jos asiantuntijakaan ei niin tee. On kuitenkin pohdittava, onko asiantuntija aidosti tätä mieltä vai palveleeko hän yleisön

tarpeita. Laineen (2023) mukaan urheilujournalismi on ”kansalliset perinteet huomioivaa”. Journalistinen kriittisyys ja analyttisyys ovat vaarassa kaventua, jos asiantuntija ei halua sanoa totuutta – esimerkiksi sitä, ettei suomalaisella urheilijalla ole menestysmahdollisuuksia. Tällainen on luettava rivien välistä esimerkiksi siten, että jos asiantuntija suuntaa myönteisen tai sävyttömän kommentin sijan 20 paikkeille (Sippola 2025), ei parempaa, kuten palkintokorokesijoitusta, ole todennäköisesti odotettavissa.

Jääkiekkoasiantuntija Ismo Lehkosen Connor McDavid -esimerkissä kyse taas on urheilijan ymmärtämisestä. Globaalin lajin supertähti kantaa valtavaa henkistä taakkaa sekä kentällä että sen ulkopuolella. Iki-ihanat suosikkipelaajatkin tekevät virheitä, koska ovat ihmisiä. Lehkonen tavoitteleeikin yleisön samaistamista urheilijaan eikä välttämättä itseensä, mikä taas alleviivaa hänen agendaansa jääkiekkoilun edistäjänä, ei riippumattoman journalismin.

Asiantuntijuus on samaistuttavaa Ylen urheilujournalismissa myös silloin, kun ilmaistaan asiantuntijan tietämättömyyttä. Nämä tilanteet representoidaan artikkeleissa siten, että asiantuntija kutsuu lukijan ihmettelemään kanssaan. Tietämättömyys vaikuttaisi olevan yhtäältä aitoa arvailua ja toisaalta retorinen keino.

(...) tiedote ihmetyttää asiantuntijaa (otsikko, Uusitalo 2025b).

“Ei tämän pitäisi olla mahdollista. (...)”, päivitteli Ylen jääkiekkoasiantuntija Ismo Lehkonen (Uusitalo 2025a).

Joissain tapauksissa asiantuntijan vakavuus rikkoutuu ja hänestä irtoaa tunnereaktioita. Jos Connor McDavidin kohdalla kyse oli samaistumisesta urheilijaan, tällä kertaa asiantuntijuus osoittaa asiantuntijan itsensä inhimillisyyttä. Kohdat esiintyvät aineistossa sekä vitsailuna että sitaattiverbeinä.

“Ettei vain tulisi Rantasesta uutta Guentzelia”, Lehkonen heittää (Seppälä 2025b).

“Mitään seksiä heidän pelissään ei ole”, Lehkonen nauraa (Seppälä 2025a).

Nauraminen ja vitsailu kuitenkin myös eristävät niitä, jotka eivät ymmärrä vitsin kärkeä. On mielestäni kohtuutonta olettaa, että lukija pääsisi kärryille nykyjoukkueen puolustusinnosta vain sillä, että sivutaan ”vanhaa Islanders-identiteettiä” (emt.). Jotta vitsi aukeaa, on vielä tajuttava ja yhdistettävä aiempaan, että urheilussa hyökkääminen koetaan puolustusta kiinnostavammaksi. Vaikka letkautus lienee tuntunut jutun kirjoittajasta arkiselta, on se silti diskursiivinen valinta, joka rakentaa yhteisöllisyyttä. Naurun voi ajatella edistävän suljettua asiantuntijailmapiiriä ja vahvistavan ajatusta, että vain niillä, joita vitsi naurattaa, on puheoikeus ja riittävästi oikeanlaista ymmärrystä ilmiön käsittelemiseksi.

Samaan kategoriaan menee vielä parhaan ”rungin” eli ulosajon valitseminen: ”asiantuntija Haapamäki valitsee aina jokaisesta MM-rallista mieleenpainuvimman ulosajon” (Suopuro 2025). Ulosajot ovat moottoriurheilussa jopa hengenvaarallisia, mutta Haapamäki ”ihastelee”, kun Ott Tänakin auto oli ”kuoriutunut”. Ylen asiantuntijuus antaa luvan romantisoida vauhtia ja vaaraa, joskin siksi rallia luullakseni harrastetaan. Toisin sanoen Haapamäki astuu alas asiantuntijan pallilta ralliharrastajien joukkoon, kuvaillaanhan ”runki” uutisen (emt.) leipätekstissäkin nimenomaan lajiyhteisön termiksi. Lajin sisäpiirin kerrontaa ja termejä toisteleva asiantuntijapuhe ohittaa helposti kriittisen tarkastelun ja tässä tapauksessa turvallisuuden näkökulman. Asiantuntija siis ei käytä asemaansa selittääkseen riskejä tai kontekstoidakseen ilmiötä vaan kutsuu yleisöä tunteelliseen eläytymään. Jälleen toistuu alaluvun 2.1 pääargumentti: urheilujournalismi ei käsittele riittävästi epäkohtia.

4.3 Persoonallisen asiantuntijan diskurssi

Tiedollisen pääoman ja tunnereaktioiden välittämisen sijasta persoonallisen asiantuntijan diskurssissa painottuu kokeminen. Tämä diskurssi keskittyy tutkimuksessani Ylen urheilujournalismin kohtiin, joissa luodaan asiantuntijan olemusta, ja se limittyy ymmärryksen rakentajan ja samaistuttavan asiantuntijan diskursseihin. Ero nousee siinä, että nyt käsittelen, miten asiantuntijaa kuvaillaan, kun aiemmin keskittyminen on ollut siinä, miten asiantuntija kuvailee. Mainitsen myös joitain asiantuntijoiden kielellisiä valintoja, koska ne omalta osaltaan konstruoivat ja edelleen

representoivat heidän julkista persoonaansa. Asiantuntijan persoonan painoarvo vaihtelee aineistossani mutta on periaatteessa läsnä kaikissa 21 uutisessa.

Asiantuntijan virallisuutta ja auktoriteettiasemaa nostetaan jutuissa mainitsemalla vain hänen sukunimensä tai asiantuntijatittelinsä. Äärimmäisen harvoin käytetään hän-pronominia. Asiantuntija vastaavasti osoittaa asemaansa tilanteen päällä, kun hän puhuu toisinaan urheilijoista etunimillä.

“(…) saa rakennettua Teemun ympärille sellaisen, että tulkaa katsomaan Teemua, ja miten vastustajajoukkueetkin lähtevät siihen, että Teemu tulee” (Lund 2025b).

“(…) Emil selvitti ensiksi tiensä jatkoon” (Visuri 2025b).

Alemmassa otteessa entinen sprinttihiihtäjä, Ylen hiihtoasiantuntija Kalle Lassila kommentoi Emil Liekarin sprinttitulosta, ylemmässä ex-maajoukkuejalkapalloilija, Ylen jalkapalloasiantuntija Markus Halsti Teemu Pukin paluuta Suomen kentille. Kun asiantuntijoina toimii entisiä urheilijoita, he ovat suurella todennäköisyydellä lähempänä aiheitaan kuin niistä kirjoittavat toimittajat. Esimerkiksi Halsti esittelee omakohtaisuuttaan Pukki-jutussa.

“(…) pääsin pelaamaan Pukkiä vastaan. (...) Olen päässyt ihan henkilökohtaisestikin kokemaan hänen huippuvuotensa” (Lund 2025b).

Hiihtoasiantuntija Aino-Kaisa Saarisen saavutukset hakevat vertaistaan aineistoni asiantuntijajoukossa. Hänen meriittejään muistetaankin mainita.

Vuoden 2009 maailmanmestari ei ole entisestä maajoukkueetoveristaan huolissaan. (...) Saarinen muistelee oman uransa alkua, jolloin hänen oli vaikea päästä pisteille (Sippola 2025).

Kirjaimellinen kokemusasiantuntijuus legitimoit henkilökohtaisia tarinoita, karismaa ja tähtipölyä arvokkaina osina asiantuntijan roolia. Kokemus on ollut heidän tapansa kerryttää tietoa, kun esimerkiksi tutkija on käynyt kouluja. Mielestäni olisi lukijalle arvokkaampaa antaa taustoja asiantuntijasta kuin ainoastaan käyttää pelkistettyä nimikettä “Ylen (lajin nimi)asiantuntija”. Tällöin ei tarvitse arvailla tai sokeasti luottaa

Yleen siinä, miksi asiantuntija on asemassan. Avasin aihetta tarkemmin alaluvussa 4.1, kun selitin, miksi Roope Kailaheimon asiantuntijuutta taustoitetaan.

Samaistuttavuuden diskurssissa käsittelin asiantuntijan roolin rikkoutumista retorisena keinona. Myös persoonallisen asiantuntijuuden diskurssi hyödyntää hassuttelua ja villedä kielikuvia, sillä asiantuntija tuotteistaa itseään viihdyttävien sanavalinnoin. Tässä näkynee urheilujournalismin historiallinen asema viihteellisenä leluosastona, eli että viihteellinen asiantuntija on vanhojen diskurssien pohjalta syntynyt käsitys nykyasiantuntijan vaatimuksista.

“Mitään seksiä heidän pelissään ei ole”, Lehkonen nauraa (Seppälä 2025a).

“Tätä kissanhännänvetoa on toivottu (...)”, Haapamäki muistuttaa (Suopuro 2025).

Vaikka ex-urheilijat vievät työpaikkoja urheilutoimituksissa (Bradshaw ja Minogue 2019, 21), heillekin on vain rajallinen määrä paikkoja. Asiantuntija huolehtii brändistään, koska hänkin kilpailee näkyvyydestä ja asemastaan. Viihteellisyys ei ole kuitenkaan vain nykypäivää, sillä leluosaston maine on vuosikymmeniä vanha. Aineistoni perusteella ei ole yksiselitteistä tapaa esittää asiantuntijuuttaan: Markus Halsti ja Aino-Kaisa Saarinen kertovat omista suorituksistaan, Essi Sainio ja Ilpo Rantanen analysoivat hillitysti ja Ismo Lehkonen hauskuuttaa. Asiantuntijat eivät kuitenkaan toimi yksinomaan edellisen havainnollistuksen tavoin, vaan heidän esiintymisensä ja kantansa voivat vaihdella juttujen välillä. Niinpä Yle edistää urheilujournalismissaan ajatusta, että monenlaiset asiantuntijapersoonat käyvät, joskin omasta brändistä hyötyy.

4.4 Vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi

Vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi näyttäytyy Ylen urheilujournalismissa, kun asiantuntija kohdistaa sanansa yksittäiselle henkilölle tai taholle. Niitä ovat esimerkiksi urheilija, urheiluorganisaatio tai jutun toimittaja. Tällöin asiantuntija ei puhu yleisellä tasolla, vaan on itse sanomansa tekijänä. Kyseinen diskurssi on löytämästäni neljästä harvinaisista, mikä johtuneee journalismi–asiantuntijasuhteen vakiintuneista käytännöistä.

On journalismin ydintä, että toimittaja kysyy asiantuntijalta kysymyksiä. Kun juttuja lukee, kysymysten vastaukset, eli joko suorat tai epäsuorat lainaukset, tavataan kirjoittaa sutjakaksi leipätekstiksi. Asiantuntijan ja toimittajan keskinäinen vuorovaikutus korostuu, kun kysymys-vastaus-asetelma on suoraan luettavissa.

Tapahtuiko siis oikeusmurha? ”Ei siinä mitään oikeusmurhaa tapahtunut. (...)”, jääkiekkoasiantuntija Ismo Lehtonen sanoo (Seppälä 2025c).

Mitä Carolina sitten pelaajakaupalla haki? ”Carolina hakee yksiselitteisesti pudotuspeliajuria (...)”, sanoo Lehtonen (Seppälä 2025b).

Vastaaminen ilmaistaan Heliövaara-jutussa jopa ihan kirjaimellisesti.

Kailaheimo vastaa, että Heliövaara kuuluu parhaiden joukkoon (Visuri ja Salminen 2025a).

Toimittajan ja asiantuntijan yhteispelistä saatetaan myös mainita erikseen. Kun jutun ingressissä mainitaan, että Seppälä ja Lehtonen ”perkaavat” (Seppälä 2025a ja c), syntyy lukijalle käsitys vuorovaikutteisesta suhteesta. Ikään kuin yhteistyö olisi vakaata ja asiantuntijalla olisi oikeus osallistua toimitustyöhön osana toimituksen rutiineja.

Vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi aktivoituu myös niissä harvoissa tapauksissa, kun asiantuntija ei puhukaan ilmiöstä yleisellä tasolla vaan kohdentaa sanomisensa.

”(...) Aina ei suomalaisena jääkiekkoihmisenä voi olla ylpeä, mutta nyt on syytä olla ylpeä sekä kiitollinen Ässien ja Lukon ponnistuksesta” (Arkko 2025).

Ero yleisen ja suoran puheen välillä on toisinaan erittäin pieni ja tulkinnanvarainen. Tämän diskurssin paikantaminen edellyttääkin syvää lajitietämystä, jos lauserakenne ei suoraan osoita puhumista jollekulle. Vaatii kokonaisvaltaista kuvaa suomalaisesta jääkiekosta, että osaa ymmärtää Topi Nättisen sanat ironiaksi edellisessä sitaatissa ja että hän puhuttelee täten suomalaista jääkiekkoa päättäjineen.

Vastaavasti kun Aino-Kaisa Saarinen puhuu ”jonimaisesta” hiihdosta (Forsberg 2025), on viittaus maajoukkuehiihtäjä Joni Mäkeen melko selvä, vaikka toisaalta käsite on yleisnimitys ja kohdan epäsuora lainaus muilta osin yleistajuinen. Ymmärryksen tason

vivahde-erolla on diskursiivisesti kuitenkin merkitystä, koska yleispuhe on perinteisintä asiantuntijuutta, jota vastaan suurempi puhuttelu sotii. Normin rikkomisesta syntyy käsitys, että asiantuntija ajaa enemmän omaa kuin yhteisönsä asiaa. Sekä vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi että aikaisempien alalukujen diskurssit menevät tarkempaan syyniin seuraavassa luvussa, jossa erittelen havaintojeni syitä ja seurauksia. Käytän luvuissa 2 ja 3 esiteltyä tutkimuskirjallisuutta tukenani havaintojen yhteenvedossa.

4.5 Havaintojen yhteenveto

Tämän alaluvun aluksi toistan tiiviisti diskurssianalyysin tulokset ja nimeämäni diskurssit. Sitten peilaan havaintojani aikaisempaan tutkimukseen. Lopuksi katsahdan siihen, millaista tulevaisuutta tulokseni heijastavat urheilujournalismille. Paikansin aineistostani neljä asiantuntijuutta rakentavaa diskurssia:

Ymmärryksen rakentajan diskurssi kuvaa perinteistä urheilujournalismin asiantuntijuutta eli urheiluaiheiden analysointia ja ennustamista. Siinä asiantuntija toimii auktoriteettina tiedolliseen pääomaansa tukeutuen. Aineistoni perusteella asiantuntijat, joiden tietämys pohjaa aktiiviuran kokemuksiin, hallitsevat puhetilaa Ylen urheilujournalismissa.

Samaistuttavan asiantuntijan diskurssissa korostuu usko parempaan. Asiantuntija toimii empaattisuuden sanansaattajana, ja hänen asiantuntijuutensa välittää tunnereaktioita. Monesti pyritään myös samaistumaan lukijoihin.

Persoonallisen asiantuntijuuden diskurssi keskittyy asiantuntijan olemuksen luomiseen. Esimerkiksi etunimillä puhuttelu ja meriittien mainitseminen personoivat asiantuntijoita. He saattavat kertoa omista urheilusuorituksistaan, analysoida hillitysti tai hauskuuttaa, mutta yhtä hallitsevaa tapaa ei ole. Diskurssi limittyi selvästi kahteen aiempaan siinä, että persoonallisuus esiintyy tavoissa ilmaista kovaa tietoa tai olla empaattinen.

Vuorovaikutteisen asiantuntijan diskurssi kohdistuu niihin harvoihin tilanteisiin, kun asiantuntija kohdistaa sanansa yksittäiselle henkilölle tai taholle. Normipoikkeamasta

syntyy käsitys, että asiantuntija ajaa omaa asiaansa. Ero yleisen ja suoran puheen välillä on kuitenkin hiuksenhieno.

Merkittävin diskursiivinen valtakamppailu käydään tiedollisen pääoman ja empatian välillä. Kun kumpikin seikka on tunnistettavissa joskus jopa samassa jutussa, voi väittää, että Ylen urheiluasiantuntijalta oletetaan molempia. Tämä on tutkielmani ydinhavainto. Persoonallinen tai vuorovaikutteinen asiantuntijarooli haastaa kahta edellä mainittua. Ne ainoastaan tuovat vivahteita, kun taas ymmärryksen rakentajan diskurssi ja samaistuttavan asiantuntijan diskurssi määrittelevät suuret suuntaviivat. Tutkielmalleni keskeinen tulos näyttäisi siltä, että Ylen sisältö osoittaa kaksi ensisijaista ja vastaavasti kaksi toissijaista asiantuntijuutta.

Ymmärryksen rakentaminen on sekä journalismin keskeinen tehtävä yhteiskunnassa että asiantuntijoiden tehtävä journalismissa. Siksi urheilujournalismissa ääneen päästetään ne, joiden kommenttien sisällön ajatellaan antavan eniten lisäarvoa. Samaistuttavuuden diskurssin hallitseva asema kuitenkin osoittaa, että muullakin kuin tiukan tiedon määrällä on merkitystä asiantuntijaa valittaessa. Asiantuntijaposition saavuttaminen vaatii tietoa, mutta pelkästään sillä ei pärjää. Samoin jos maailman paras esiintyjä ei tiedä urheilusta yhtään mitään, ei hänkään kykene urheilujournalismin asiantuntijaksi. Järven ja Vainikaisen (2010, 55) havainnollistus siitä, että viihdyttävä asiantuntija on jo itsessään elävä tarina, pätee aineistoanalyysini perusteella Ylen urheilu-uutisoinnissa.

Juttumäärä on toki pieni, mutta on vaikeaa kuvitella, että suuremmallakaan otoskoolla tulisi muuhun johtopäätökseen kuin että kokemusasiantuntijat hallitsevat puhetilaa Ylen urheilusisällössä. Aineistoni lajikirjo on laaja ja uutisten kulmat sekä sisältö osoittavat kaavamaisuutta yhden lajin sisällä. Kun jokainen asiantuntija on lajinsa exurheilija, ei jää tilaa Heilmannin (2022, 282) kahdelle muulle asiantuntijataustalle eli koulutukselle ja johtamistehtäville. Diskurssit ohjaavat vahvasti yhteen suuntaan, joten on aidosti pohdittava, onko ylipäätään edes mahdollista kouluttautua urheiluasiantuntijaksi.

Olen osoittanut, että analyysini tulokset mukailevat asiantuntijuustutkimuksen perusajatuksia. Seuraavaksi siirryn havaintojeni yhteenvedossa siihen, miten Ylen urheiluasiantuntijuus vertautuu urheilujournalismin tutkimukseen ja mitä mahdollisia seurauksia paikallistamillani asiantuntijakäytännöillä voi olla urheilujournalismille.

Tutkimuskirjallisuuden perusteella journalistisen median urheiluasiantuntija vastaa erinomaisesti urheilujournalismin tarpeisiin. Sugden ja Tomlinson (2007, 49) havaitsivat, että toimittajat karttavat mehevimpiä tarinoita ekskommunikaation pelossa. Kun lisäksi Tuchmanin (1972, 676–77) mukaan asiantuntija on yhtäältä arvokas, koska pystyy sanomaan asioita, joita toimittaja ei välttämättä uskalla, sanavalmiille asiantuntijoille tarjoutuu urheilujournalismissa täydellinen sauma haalia puhetilaa. Alaluvun 4.1 esimerkeistä huomaa, miten he sekä kehuvat että kritisoivat. Toisaalta negatiivinen puhe on aineistossani verrattain pehmeää, mitä esimerkiksi sitaattiverbit ja kritiikki- sekä kritisoidaverbien puute kuvastavat. Asiantuntijaa saattaakin huolettia ekskommunikaatio omassa yhteisössään, jota toimittajan kannattaa suojella, jotta yhteydet sisäpiiriin säilyvät. Journalisti vastaa lopulta jutun kirjoittamisesta ja julkaisemisesta, joten uutisista kumpuava virallinen kritiikki osuu häneen eikä hänen päälähteeseensä asiantuntijaan.

Asiantuntija ei myöskään kannata taakkaa mahdollisista riippumattomuussyytöksistä.

Rojas Torrijos ja Nölleke (2023, 853) pitävät omistettuja medioita yhtenä urheilujournalismin rapauttajista. Urheilijat, seurat ja tapahtumat eivät tarvitse toimittajia entiseen tapaan, ja journalismi koetaan jopa haittana, koska hallinta siirtyy itseltä pois. Kilpailutapahtumien sisäpiirinäkökulmaa on käytännössä mahdotonta saada ilman urheilijoita, mutta Yle Urheilu pystyy vastaamaan tarpeeseen asiantuntijavalinnoillaan: kokemusasiantuntijat, jotka ovat vieläpä ex-urheilijoita, hallitsevat aineistoni asiantuntijadiskursseja. On selvää, että journalististen urheilumedioiden kulttuurinen auktoriteetti on kärsinyt, mutta ainakin ne pysyvät muutoksen mukana. Ei lieneäkään sattumaa, että Ylen asiantuntijoita on nimenomaan suomalaisten suosikkilajeissa, koska urheilusivut ovat uutisbrändeille tärkeitä (mm. San Lucas Vanegas, Tolozano Lapierre ja León Espinoza 2020, 342–43). Samalla kun

yleisösuhte tiivistyy, on kuitenkin vaarana, että analyttinen arviointi – tai sen uskottavuus – kärsii.

Asiantuntija on lähtökohtaisesti toimituksen ulkopuolinen henkilö, jolloin hänen käyttämisensä on hyvän tavan mukaista journalismia. Rojas Torrijos ja Nölleke (2023, 854) ovat huomanneet, että urheilujournalistit ovat alkaneet korostaa objektiivisuutta ja riippumattomuutta kilpailussaan omistettuja medioita vastaan, mitä asiantuntijuus vastaansanomattomasti edustaa. Heidän mukaansa suunnanmuutosta on ollut kuitenkin hankalaa uskoa, ja sama pätee Ylen urheilujournalismiin.

On ironista, että kun kritiikittömäksi leluosastoksi haukuttu urheilujournalismi pyrkii muutokseen, sitäkään ei tehdä täysin läpinäkyvästi. Yleisradion asiantuntijat ovat nimellisesti ulkopuolisia kommentoijia, mutta todellisuudessa heitä on integroitu osaksi toimituksellista koneistoa työsopimusten ja vakiroolien kautta. Tämä synnyttää hybridin toimijuuden: asiantuntija ei ole enää vain tiedonlähde vaan eräänlainen toimituksellinen osatoimija, joka esiintyy kuitenkin journalistisessa diskurssissa puolueettomana ja ulkopuolisena auktoriteettina. Tällainen asetelma haastaa journalistisen riippumattomuuden ihannetta: jos journalismi maksaisi kaikille lähteilleen, voisi kolmea valtiomahtia valvovan vahtikoiran arvonimen unohtaa.

Suunta on kuitenkin siinä mielessä oikea, että asiantuntijapuheeseen nojaaminen ohjaa urheilujournalismia kauemmas faniudesta. Käytäntöjen harjoittelu vie kohti parempaa tulevaisuutta kuten myös se, että ex-urheilijat pysyisivät asiantuntijoina. Vaikka aiempi tutkimus osoittaa, että aktiiviuransa päättäneitä urheilijoita saapuu alati urheilutoimituksiin, kouluttautuneen toimittajan luulisi olevan eettisempi toimija. Osa aineistoni jutuista on kuitenkin niin asiantuntijavetoisia, että on vaikeaa tulkita, kuka on päättänyt esimerkiksi kulman ja kehyksen. Parissa jutussa (Seppälä 2025a ja c) kerrotaan avoimesti, kuinka toimittaja ja asiantuntija ”perkaavat” aihetta yhdessä. Urheilutoimittaja voi olla aivan lajinsa sisäpiirissä, mutta hän pääsee vain tietyn etäisyyden päähän tapahtumista, joissa kokemusasiantuntijat ovat aidosti kilpailleet. Kun esimerkiksi olympialaisissa tapahtuu enemmän kuin kukaan ehtii kirjoittaa,

lajiasiantuntijat ovat arvokkaita siinä, että he pystyvät mahdollisesti ohjaamaan, mihin osaan valtavaa aihealuetta kannattaisi keskittyä.

Yhteenvetona sanoisin, että diskurssianalyysistä erottuu kaksi selvää teemaa. Olenkin jo eritellyt, miten ymmärryksen rakentajan diskurssin ja samaistuttavan asiantuntijan diskurssin yleisyydet haastavat urheilujournalismin asiantuntijan osaamaan paitsi esiintymisen myös lajinsa faktat. Toisena päähavaintona nousee toimittajien riippumattomuuden ja urheiluasiantuntijoiden tiedollisen pääoman jännitteinen suhde. Omistetut mediat ovat etäännyttäneet journalistin suhdetta nykyurheilijaan, mutta asiantuntijaksi siirtynyt ex-urheilija tarjoaa tähän apua. Vaikka asiantuntija voi olla niinkin läheinen osa toimitusta, että hänellä on sopimus, julkaisuvastuu on aina toimittajalla. Kun tällaisella asiantuntijalla on paljon painavaa sanottavaa ja hän sanoo sen viihdyttävästi, joutuu journalisti eettisesti tiukoille.

5 POHDINTA

Aloitan pohdintaluvun palaamalla tutkimuskysymyksiini ja arvioin, miten analyysi vastasi niihin. Sen jälkeen katsahdan mahdollisiin tulevaisuuden tutkimusaiheisiin. Lopuksi pohdin tulosteni pohjalta asiantuntijuutta urheilujournalismissa ja edelleen journalismissa ylipäätään.

Kaksi tutkimuskysymystäni olivat:

1. Millaisia asiantuntijalähteitä Yleisradio käytti verkkosivujensa omassa urheilujournalismissaan tammikuun lopussa 2025?
2. Millaisia diskursseja löytyy kyseisen sisällön asiantuntijuudesta?

Asiantuntijuutta puitiin monipuolisesti alaluvussa 2.3, ja käytin Heilmannin (2022, 282) kolmea erialista asiantuntemisen lähdettä – koulutus, johtamistehtävät ja kokemus – jaottelun lähtökohtana analyysissäni. Kun yhdistin tähän Väliiverosen (2016, 52) huomiot, oli selvää, että aineistoni Ylen urheiluasiantuntijat ovat nimenomaan kokemusasiantuntijoita. Ilman analyysia pystyi vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen siinä, mitkä olivat asiantuntijoiden nimet ja lajitaustat. Analyysi toi kuitenkin uuden ulottuvuuden mielestäni onnistuneesti siinä, että edellä mainitut ilmiselvät seikat saivat tieteellisteoreettisen selkänöjan.

Käytin diskurssianalyysia tutkimusmenetelmänäni, joten analyysiluku luonnollisesti käsitteli aineistosta löytyviä diskursseja. Ei ole mielekästä pohtia, vastataanko tutkimuksessani toiseen tutkimuskysymykseen, koska se on itsestäänselvyys. Mielestäni on kuitenkin arvokasta miettiä, mikä analyysissä yllätti ja mitä menetelmävalintani mahdollisesti rajoitti. Urheilutoimittajana minulla oli aika laaja ennakkokäsitys, millaista on Ylen urheiluasiantuntijoiden puhekulttuuri. Siitä huolimatta olin yllättynyt yksityiskohdista, joita diskursseistani paikansin. Esimerkiksi kritiikin pehmeys, asiantuntijoiden vuorovaikutteisuus ja uutisten systemaattinen asiantuntijavetoisuus näyttäytyivät minulle vasta tutkimuskontekstissa. Oletin, että aineistosta olisi erottunut venyvän asiantuntijan diskurssi tai muu vastaava. Tarkoitan asiantuntijan venymisellä asetelmaa, jossa hänen analyysinsä laventuu käsittelemään urheiluun liittyvää ilmiötä, jonka syvälinen ymmärtäminen vaatisi urheilun ulkopuolista tietämistä. Aineistossani vain koripalloasiantuntija Ilpo Rantanen teki tätä, kun hän moitti Lahti Basketballin ja päävalmentaja Kristian Palotien kriisiviestintää (Uusitalo ja Korkala 2025).

Yksittäistapauksien sivuuttaminen olisi helpompaa, jos aineisto olisi suurempi. 21 uutisjuttua on sopivasti kandidaatintutkielmalle, mutta yleistettäviä johtopäätöksiä ei ole kovin mielekästä tehdä, kun otoskoko on pieni kokonaisuuteen verrattuna. Esitin tästä

huolimatta analyysissäni, että asiantuntijalta oletetaan urheilujournalismissa sekä tietämystä että esiintymiskykyä. Kun kyseinen päätelmä vielä mukailee sekä asiantuntijuuden että urheilujournalismin tutkimuskirjallisuutta, uskallan pitää sitä varsin pätevänä.

Millaista on asiantuntijuus Yle Urheilun sisällössä, oli pitkälti tutkimusongelmani. Koen, että diskurssianalyysi oli ongelmanratkaisuun sopiva menetelmä, koska se pystyy kuvailemaan sekä asiantuntijoista luotua kuvaa että heidän puhetapaansa, ja näiden kahden summaksi olin asiantuntijuuden mieltänyt (kts. alaluku 2.4). Sisällönanalyysillä pystynee samaan, mutta siinä keskittyminen olisi luullakseni ollut jommassakummassa.

Tutkimusaiheittani pystyisi yksinkertaisemmin jalostamaan suuremmalla otoskoolla tai vertailemalla Ylen asiantuntijuutta muihin suomalaisiin journalistisiin medioihin. Laajentaa voisi myös ajallisesti eli esimerkiksi vertailla asiantuntijuutta journalismissa eri vuosikymmeninä. Jos haluaa selvittää urheiluasiantuntijoiden tai yleisesti urheilujournalismin vaikutusta yleisöön, voisi esimerkiksi uutisia suomalaisten urheilijoiden menestysodotuksista tutkia kehysanalyysillä. Mikäli tavoittelee syvällisempää ymmärrystä asiantuntijakäytännöistä, näkisin haastattelututkimuksen sopivaksi. Erityisen mielekästä olisi, jos aineistoon saisi sekä toimittajia että asiantuntijoita.

Työni osoittaa, että journalismi ei vain käytä asiantuntijaa vaan tuottaa hänet journalistisessa prosessissa. Pidän hyvinkin todennäköisenä, että vetävää brändiä vaalitaan toimituksissa, koska kiinnostava asiantuntija kerää yleisöä. Tällainen persoonallisuutta tavoitteleva urheiluasiantuntijuus onkin vaikuttavaa, mutta se saattaa myös haavoittaa. Johdannon esimerkkihenkilö Kalle Palander sai ronskiuksiaan anteeksi aktiiviurallaan todennäköisesti siksi, että oli niin poikkeuksellisen hyvä. Hän oli sitä Ylen asiantuntijanakin, mutta sopivan puheen raja on eri kuin 20 vuotta sitten, minkä lisäksi on muistettava, että Ylen lajiäänänenä kenen tahansa toiminta on tavallista tarkemmassa syynissä. Asiantuntijan tiedollinen uskottavuus yhdistyy persoonaan ja esiintymistyyliin, jolloin häneen kohdistuu odotuksia, joita perinteisille asiantuntijatoimijoille tai -instituutioille ei esitetä. Laatu ei korvaa käytöstapoja. Persoonallinen asiantuntijuus

vaatii jatkuvaa suorittamista, joka helposti liukuu huomion tavoittelun puolelle. Urheilulajin sisäpiirin ulkopuolinen yleisö, joka on kerta kerrasta suurin massa Ylen lukijoissa, välillä unohtuu värikkäässä analyysissä. Alaluvussa 4.3 käsittelinkin sitä, miten vitsikäs puhe ei olekaan välttämättä yhdistävä vaan enemmän erottava tekijä.

Asiantuntijapuhetta hyödynnetään ylipäättään journalismissa yhä enemmän (Väliverronen 2016, 55), joten on kiehtovaa, miksi juuri urheilujournalismin käytännöt poikkeavat. Vaikka erilaisuuden eettisyyttä on kritisoitu läpi tämän tutkielman, on perusteltua pohtia, voisivatko journalististen medioiden omat asiantuntijat olla merkittävä osa journalismin tulevaisuutta Suomessa. Kun asiantuntija–mediataloyhteistyötä yksinkertaistaa, molemmat puolet oppivat ymmärtämään toistensa tarpeita ja tiedonvälitys periaatteessa paranee. Riskinä piilee esimerkiksi asiantuntijavallan kertyminen yhdelle henkilölle. Esimerkiksi politiikan tutkija Sami Borgin titteliksi pelkistetään silloin tällöin “Ylen vaaliasiantuntija”, mutta toisaalta hänellä on jotain, mitä yhdelläkään tutkielmani urheiluasiantuntijoista ei: monen vuosikymmenen kokemus Pasilan studiosta (Vironen 2025; Koskinen 2021). Jos Borgin koulutus, substanssiosaaminen ja työkokemus asettaisivat Ylen itse määrittämän asiantuntijuuden normin, olisi tämä tutkielma ollut hyvin erilainen.

LÄHTEET

10.fi. 2023. ”Mitkä ovat suosituimmat urheilulajit Suomessa?”. Luettu 6.5.2025.

<https://10.fi/suosituimmat-urheilulajit/>

Alasuutari, Pertti. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. Neljäs painos. Vastapaino. Ellibis.

Allgaier, Joachim. 2011. “Who is having a voice? Journalists’ selection of sources in a creationism controversy in the UK press.” *Cultural Studies of Science Education* 6 (2): 445–467. <https://doi.org/10.1007/s11422-011-9319-5>

Bourgeois, Normand. 1995. “Sports Journalists and Their Source of Information: A Conflict of Interests and Its Resolution.” *Sociology of sport journal* 12 (2): 195–203. <https://doi.org/10.1123/ssj.12.2.195>

Boyle, Raymond. 2006a. “Running away from the circus.” *British Journalism Review* 17 (3): 12–17. <https://doi.org/10.1177/0956474806071112>

- Boyle, Raymond. 2006b. *Sports Journalism: Context and Issues*. Sage. doi: [10.4135/9781446247181](https://doi.org/10.4135/9781446247181)
- Boyle, Raymond. 2017. "Sports Journalism: Changing journalism practice and digital media." *Digital Journalism* 5 (5): 493–95.
<https://doi.org/10.1080/21670811.2017.1281603>
- Boyle, Raymond ja David Rowe. 2022. "Sport, Journalism, and Social Reproduction". Teoksessa *The Oxford Handbook of Sport and Society*, toimittaja Lawrence A. Wenner. Oxford University Press.
- Bradshaw, Tom ja Daragh Minogue. 2019. *Sports Journalism: The State of Play*. Routledge. doi: [10.4324/9780429505409](https://doi.org/10.4324/9780429505409)
- Brookes, Rod. 2002. *Representing Sport*. Bloomsbury.
- Cohen, B.C. 1963. *The Press and Foreign Policy*. Princeton University Press. doi: [10.1515/9781400878611](https://doi.org/10.1515/9781400878611)
- Eyal, Gil. 2019. *The crisis of expertise*. Ensimmäinen painos. Polity. Ebook Central.
- Finlex. 2025. "Laki Yleisradio Oy:stä". Luettu 12.5.2025.
<https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/1380>
- Finnpanel. 2025. "Kuukauden katsotuimmat lähetykset kanavittain; Yle TV2, tammikuu 2025". Luettu 12.5.2025.
<https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/ohjkan/2025/1/yle2.html>
- Goldman, Alvin. 1991. "Epistemic paternalism: Communication control in law and society." *The Journal of Philosophy* 88(3): 113–131.
<https://doi.org/10.2307/2026984>
- Gieryn, T. F. 1999. *Cultural boundaries of science: Credibility on the line*. University of Chicago Press.
- Haapakorpi, Arja. 2007. "Asiantuntija-aseman kehittymisprosessi ja sen ehdot uusmediayrityksessä." *Aikuiskasvatus* 27 (2):114–26.
<https://doi.org/10.33336/aik.93749>
- Heilmann, Pia. 2022. "Asiantuntijuuden käsite ja osa-alueet". *Hallinnon Tutkimus* 41 (4): 278–92. <https://doi.org/10.37450/ht.111274>

- Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. 2016. *Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Ensimmäinen painos. Vastapaino. Ellibs.
- Järvi, Ulla ja Tuula Vainikainen. 2010. *Asiantuntijan mukaan: Viestintäopas media-alan asiantuntijoille*. Enostone.
- Koskinen, Anu Leena. 2021. "Vaalikommentaattori Sami Borg pitää kiinni samasta kravattirituaalista, nimeää kolmet elämänsä vaalit, mutta ihan kaikkeen hänkään ei vastaa". *Yleisradio*, 12.6.2021. <https://yle.fi/a/3-11972385>
- Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. 2024. "Kielitoimiston sanakirja". Luettu 6.5. 2025. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/>
- Kovach, Bill ja Tom Rosenstiel. 2021. *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*. 4. painos. Crown. EBSCOhost.
- Kunelius, Risto. 2003. *Viestinnän vallassa: johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. WSOY.
- Laine, Antti. 2023. "Urheilujournalismin ominaispiirteet". Julkaistu verkkosivustolla *Suomalaisen urheilujournalismin bibliografia*. <https://doi.org/10.17011/jyustudies/2>
- Laine, Antti ja Joakim Särkivuori. 2023. "Julkaisutyyppit". Julkaistu verkkosivustolla *Suomalaisen urheilujournalismin bibliografia*. <https://doi.org/10.17011/jyustudies/2>
- Laine, Antti ja Riikka Turtiainen. 2018. "Urheilujournalismi vallan vahtikoirona?". *Media & viestintä* 41 (4): 280–301. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/77461>
- Lund, Sakari. 2025a. "Kalle Palanderin monivuotinen asiantuntijapesti päättyy Ylellä". *Yleisradio*, 29.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20140000>
- McEnnis, Simon. 2018. "Sports journalism and cultural authority in the digital age". Teoksessa *Transforming Sport*, toimittajat Thomas F. Carter, Daniel Burdsey ja Mark Doidge. Routledge.
- Paasonen, Susanna. 2010. "Sukupuoli ja representaatio." Teoksessa *Käsikirja sukupuoleen*, toimittajat Tuula Juvonen, Leena-Maija Rossi ja Tuija Saresma. Vastapaino.

- Pietikäinen, Sari ja Anne Mäntynen. 2020. *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Ensimmäinen painos. Vastapaino. Ellibs.
- Rojas Torrijos, José Luis, ja Daniel Nölleke. 2023. "Rethinking Sports Journalism." *Journalism and Media* 4 (3): 853–60. <https://doi.org/10.3390/journalmedia4030053>
- Rowe, David. 2007 "Sports Journalism: Still the 'toy Department' of the News Media?". *Journalism (London, England)* 8 (4): 385–405. <https://doi.org/10.1177/1464884907078657>
- San Lucas Vanegas, Richard Iván, Michelle Stefanie Tolozano Lapierre ja Ivonne Priscilla León Espinoza. 2020. "Estrategias de comunicación en periodismo deportivo en el Ecuador." *Revista venezolana de gerencia* 25 (3): 340–54. <https://doi.org/10.37960/rvg.v25i3.33373>
- Sugden, John ja Alan Tomlinson. 2007. "STORIES FROM PLANET FOOTBALL AND SPORTS-WORLD." *Journalism Practice* 1 (1): 44–61. <https://doi.org/10.1080/17512780601078860>
- Suuri Journalistipalkinto. 2025. "Palkitut". Luettu 25.3.2025. <https://www.suurijournalistipalkinto.fi/palkitut/>
- Tuchman, Gaye. 1972. "Objectivity as Strategic Ritual: An Examination of Newsmen's Notions of Objectivity." *The American Journal of Sociology* 77 (4): 660–79. <https://doi.org/10.1086/225193>
- Vironen, Petri. 2025. "Vaali-asiantuntija Sami Borg lyö pöytään ehdotuksen, jotta suomalaiset äänestäisivät enemmän – iso muutos". *Yleisradio*, 12.4.2025. <https://yle.fi/a/74-20154961>
- Väliverronen, Esa. 2016. *Julkinen tiede*. Vastapaino.
- Yle Areena. 2025. "Ampumahiihdon MM: Naisten takaa-ajokilpailu". Luettu 16.5.2025. <https://areena.yle.fi/1-72960003>

AINEISTOLÄHTEET

- Arkko, Simo. 2025. "Ässät liekeissä ulkoilmaottelussa – asiantuntija hehkuttaa: 'Nyt on syytä olla ylpeä'". *Yleisradio*, 25.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139371>
- Forsberg, Paavo. 2025. "Jasmi Joensuulla herkullinen mahdollisuus – Aino-Kaisa Saarinen lataa viikonlopulle hurjat suomalaisodotukset". *Yleisradio*, 31.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20140326>
- Hirvonen, Hinni. 2025. "EM-kisoihin valmistautuva Helmarit uusi valmennustaan kaikessa hiljaisuudessa – Jonne Kunnas sivuun". *Yleisradio*, 31.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20140645>
- Lund, Sakari. 2025b. "Teemu Pukin ympyrä ulkomailla sisälsi sankaritekoja ja karuja takaiskuja – asiantuntija avaa paluun suurta merkitystä". *Yleisradio*, 25.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139275>
- Seppälä, Tommi. 2025a. "Kaksinkertainen Stanley Cup -voittaja vetäytyi huipputurnauksesta – nämä puhuttavat nyt NHL:ssä". *Yleisradio*, 30.1.2025. <https://yle.fi/a/7420140344>
- Seppälä, Tommi. 2025b. "'Muutama sydämenlyönti jäi väliin' – Ismo Lehtonen täräyttää mielipiteensä Mikko Rantasen yllätyskaupasta". *Yleisradio*, 25.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139325>
- Seppälä, Tommi. 2025c. "Supertähti Connor McDavidin pelikielto sekoitti Edmontonin – tätä mieltä on asiantuntija". *Yleisradio*, 23.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20138823>
- Sippola, Joel. 2025. "Aino-Kaisa Saarinen hehkuttaa uudenlaista livo Niskasta – harmittelee Kerttu-siskon vaisuutta". *Yleisradio*, 20.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20137929>
- Sippola, Joel ja Jussi Saarinen. 2025. "Ismo Lehtoselta synkkä näkemys Miro Heiskasen vammasta – tekee yllättävän huomion Suomen puolustuksesta". *Yleisradio*, 29.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20140143>
- Suopuro, Micke. 2025. "Monte Carlo näytti, mihin Kalle Rovannerän pitää jatkossa valmistautua – asiantuntija uskoo 'unelmaparin' näytöksiin". *Yleisradio*, 27.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20138969>

- Suopuro, Micke ja Mika Halonen. 2025. "Maailmanmestarin käsittämätön virhe kruunasi perjantain – tätä kaikkea mahtui erikoiseen MM-rallipäivään". *Yleisradio*, 24.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139289>
- Uusitalo, Timo. 2025a. "Jukurit jatkoi Tapparän surkeutta historiallisella voitollaan – asiantuntija: 'Ei pitäisi olla mahdollista'". *Yleisradio*, 29.1.2025. <https://yle.fi/a/7420140234>
- Uusitalo, Timo. 2025b. "Pelicansin kryptinen tiedote ihmetyttää asiantuntijaa – 'Joukkue tarvitsee huippuammattivalmentajan'". *Yleisradio*, 20.1.2025. <https://yle.fi/a/7420138152>
- Uusitalo, Timo ja Henna Korkala. 2025. "Lajiväkeä kuohuttanut Kristian Palotien 'hassuttelu' toi varoituksen Koripalloliitolta". *Yleisradio*, 21.1.2025. <https://yle.fi/a/7420138443>
- Uusitalo, Timo ja Micke Suopuro. 2025. "Kuka on Tunturirallin 18-vuotias sensaatio? Esapekka Lappi ja Ylen asiantuntija äimänä: 'Poikkeuslahjakkuus'". *Yleisradio*, 31.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20140778>
- Uusitalo, Timo, Vesa Winberg ja Aki Hietavaala. 2025. "'Autot nopeampia kuin koskaan' – asiantuntija listaa kolme olennaista asiaa MM-rallikaudesta". *Yleisradio*, 23.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20138755>
- Visuri, Roope. 2025a. "Iso suomalaisyllätys MM-hiihtokenraalissa: Rajusti avautunut Emil Liekari säväytti – Jasmi Joensuu sätti itseään". *Yleisradio*, 25.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139352>
- Visuri, Roope. 2025b. "Johannes Hösflot Kläbolta huima tempu – norjalaistähden toiminta maalisuoralla kertoi asiantuntijalle paljon". *Yleisradio*, 27.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139454>
- Visuri, Roope. 2025c. "Kerttu Niskanen jäi yllättäen ulos kärkitaistosta – asiantuntija näki vaisulla Suomella ylimääräisen vastustajan". *Yleisradio*, 26.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139447>.
- Visuri, Roope ja Riku Salminen. 2025a. "Harri Heliövaaran menestyksessä poikkeuksellinen piirre – lapsuudenystävä hehkuttaa myös suurta neroa taustalla". *Yleisradio*,

26.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139369>.

Visuri, Roope ja Riku Salminen. 2025b. "Iivo Niskanen jäi jalkoihin norjalaisnäytöksessä – asiantuntija suorana suomalaiskaksikosta: 'On menty pahasti yli'". *Yleisradio*,

26.1.2025. <https://yle.fi/a/74-20139432>.